

Tribuna școlii

REVISTĂ SĂPTĂMINALĂ

Anul III Nr. 109

Simbătă 15 septembrie 1973

12 pagini — 1 leu

Cu prilejul deschiderii noului an școlar, sub auspiciile traducerii în viața a Hotărârii Plenarei C.C. al P.C.R. de însemnată istorică pentru dezvoltarea și perfecționarea învățământului în Republica Socialistă România, dorim educatoarelor, învățătorilor și profesorilor din întreaga țară, tuturor elevilor și părinților lor, să-și desfășoare activitatea la nivelul înalt al sarcinilor stabilite de partid și al măsurilor luate de Ministerul Educației și învățământului.

Transmitem cadrelor didactice, elevilor și părinților acestora, cele mai călduroase urări de sănătate, de fericire și de satisfacții depline în munca dedicată nobilei misiuni de a pregăti tineretul patriei pentru construcția socialistă.

TRIBUNA ȘCOLII

PASIUNE

Vorbise despre stimularea interesului elevilor pentru studiul literaturii, despre inițierea acestora în artă, despre folosirea mai amplă a literaturii contemporane, despre organizarea cabinetelor de limbă și literatură română.

Apoi a discutat despre pasiune:

„...Ca și pentru ceilalți colegi ai mei care predau limba și literatura română, pe lângă bucuria și emoția firească prilejuită de apropierea deschiderii a încă unui nou an școlar în cronica propriei mele activități didactice, încerc sentimentul unor răspunderi mult mai înalte decât mi-au revenit vreodată, pînă acum. Sint stăpînită de dorința de a realiza integral programa de învățămînt, dar și de a introduce unele modificări privind, mai ales, ordinea capitolelor; mă preocupă ideea de a-i conduce pe elevii mei spre o cunoaștere cît mai completă a marilor clasici, întemeietori ai literaturii române, dar și gîndul că drumul spre o cunoaștere cît mai directă a capodoperelor acestora ar constitui în mod fortuit o sursă de supraîncărcare a elevilor; aș vrea să reușesc să sădesc, continuînd mai departe truda învățătorilor și profesorilor din școala generală, o exprimare din partea elevilor cît mai corectă, cît mai concisă și bogată în nuanțe semantice și în cea mai frumoasă și dulce limbă românească, dar — totodată — să-i determin să fie o viață întreagă ucenici ai iscusitei zăbave asupra fiilelor de literatură, îndeosebi contemporană; și m-ar bucura, ca floarea cu care copiii mei m-au așteptat acasă la o aniversare, dacă voi izbuti să strunesc elevilor corzile viorilor sufletelor lor față de frumusețile unei metafore, ale unui vers eminescian sau al unei file din primele nuvele ale celui mai recent debut literar.

Mă aflu la început de an școlar cu toate aceste gînduri, în fața îndatoririi de a realiza un învățămînt modern în înțelesul pe care l-a dat — din acest punct de vedere — Plenara C.C. al P.C.R. din iunie, acest an.

Cred cu toată adevărată că tehnica didactică modernă și metodele care îi antrenează pe elevi la lecție, în activitate, în acte de gîndire și de creație, reprezintă una din laturile procesului de modernizare a lecției. Dar îmi păstrez — ca cel mai de preț dintre darurile pe care mie însămi mi l-au dat anii în care am fost, la rîndul meu, elevă — convingerea că la baza oricărei perfecționări și modernizări a predării stă și va sta multă, foarte multă vreme înainte, pasiunea profesorului pentru obiectul pe care îl predă, pasiunea cu care îl predă și pasiunea pe care o transmite și o înmagazinează sporindu-i dimensiunile, în elevii săi.

N-am să uit niciodată, și poate ziua aceea a fost hotărîtoare pentru viitorul meu de profesoară, cînd într-un 15 ianuarie, profesoara mea de română, după ce i-am salutat intrarea în clasă, ridicîndu-ne din bănci, ne-a reținut cîteva minute fără să ne așezăm, evocîndu-ne figura lui Eminescu și recitîndu-ne cîteva versuri doar, din cîteva poezii ale luceafărului poeziei noastre.

Ne-am așezat în bănci cu lacrimi în ochi, care nu m-au întristat, fiindcă erau lacrimi de emoție profundă și de mîndrie îndreptățită pentru a fi avut un Eminescu.

Pe lângă cele pe care le-am expus mai înainte ca preocupări cu care mă apropii de ziua sărbătorească a începerii noului an școlar, aș vrea să vă încredințez că în conținutul obiectului limba și literatura română, pe care îl predau, voi include pasiunea pentru obiect, că la materialele pe care le voi folosi voi adăuga întotdeauna pasiune, și că elevilor mei, mă voi strădui să le adaug în profilul formației lor, pasiunea pentru învățatură, pentru muncă și pentru cultură, pasiune cu care — la vremea absolvirii școlii — să muncească, să trăiască, să ducă mai departe opera zilelor noastre...

Am transcris după notele pe care le-am luat de la Secția Limba și literatura română a Consfătuirii cadrelor didactice din județul Dimbovița — poate cu unele omisiuni sau adăugiri — o parte din intervenția profesoarei Mina Nicolescu de la Grupul școlar profesional de construcții de mașini din Tîrgoviște, sint gînduri despre pasiune, exprimate cu pasiune, în prag de an școlar, ca o străveche și mereu nouă dimensiune a muncii de educator.

COSTIN ȘTEFĂNESCU

La 17 septembrie, primul apel al clopoșelului

TELEGRAMA

adresată corpului didactic și elevilor

Școlii generale Rona de Sus, județul Maramureș

Cu prilejul sărbătoririi a 200 de ani de existență a Școlii generale Rona de Sus, județul Maramureș, adresăm corpului didactic și elevilor călduroase felicitări.

Întemeiată cu două secole în urmă, școala din Rona de Sus a cultivat cu stăruință în conștiința unui larg șir de generații temeinic pregătite, idealuri pentru o viață liberă și fericită, sentimentul de dragoste față de patrie și de popor.

Sărbătorirea școlii dumneavoastră constituie o expresie a politicii partidului nostru de prețuire și valorificare a tradițiilor luminoase progresiste ale învățământului românesc, de cinstire a înaintașilor culturii și civilizației poporului român.

Subliniem, cu deosebită satisfacție, grija manifestată de cadrele didactice ale școlii pentru continua perfecționare și dezvoltare a activității instructiv-educative și a vieții social-culturale a comunei.

Ca urmare a măsurilor luate și a sprijinului permanent dat de organele locale și județene de partid și de stat, Școala generală din Rona de Sus a înregistrat o serie de succese în pregătirea teoretică și practică a elevilor, în educarea atitudinii lor active față de muncă, față de proprietatea socialistă, de prețuire a muncii și de respect față de cei care produc bunurile materiale și spirituale.

Sintem încredințați că școala din Rona de Sus își va îndeplini cu succes, și pe mai departe, misiunea sa socială, aceea de a forma constructori activi ai societății socialiste și comuniste, că personalul didactic își va perfecționa continuu activitatea sa și că elevii vor munci cu abnegație și devotament în scopul ridicării tot mai mult a prestigiului școlii, continuînd opera începută de înaintașii lor.

Încheiem mesajul nostru cu convingerea că tradiția celor două secole de activitate a școlii dumneavoastră și luminoasele perspective deschise învățământului din țara noastră de Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. cu privire la dezvoltarea și perfecționarea învățământului în Republica Socialistă România, vor constitui un puternic imbold pentru personalul didactic și elevii Școlii generale din Rona de Sus în desfășurarea unei activități de înaltă calitate și eficiență, pusă în slujba ridicării patriei noastre pe cele mai înalte culmi ale progresului și civilizației.

TRAIAN POP
adjunct al ministrului educației
și învățământului

ÎN ACEST NUMĂR

● Supliment
de științe sociale

Programele școlare valabile în anul școlar 1973 - 1974 la liceele de specialitate, școlile profesionale și ucenicie la locul de muncă

I. Licee de specialitate

1. **Limba și literatura română**, la toți anii de studii se aplică programa școlară folosită în anul școlar 1972/1973.

2. **Limba modernă studiată în continuare**

a) **Limba engleză**, la anul I se aplică programa elaborată în 1973, iar la anii II-III-IV-V se aplică programa folosită în anul școlar 1972/1973 ;

b) **Limba franceză**, la toți anii de studii se aplică programele folosite în anul școlar 1972/1973, cu excepția anului I la care se aplică programa școlară din 1973 (nr. 52 343/1972).

c) **Limba germană**, la toți anii de studii se va folosi programa elaborată pentru 1973 (66 679/1972).

d) **Limba rusă**, la toți anii de studii se aplică programa școlară folosită în anul școlar 1972/1973, cu excepția anului I la care se aplică programa din 1973.

3) **A doua limbă modernă**, la anii I și II se aplică programa elaborată în 1973, iar la anul III se aplică programa folosită în anul școlar 1972/1973.

4. **Economie politică. Probleme actuale ale politicii economice a P.C.R.**, la toate specialitățile se aplică programele folosite în anul școlar 1972/1973.

5. **Socialism științific** se aplică programa folosită în anul școlar 1972/1973 (nr. 82 966/1972).

6. **Filozofie**, se aplică programa folosită în anul școlar 1972/1973 (nr. 82 966/1972) cu excepția anului terminal unde se aplică programa de „Filozofie și socialism științific” folosită de asemenea în anul școlar 1972/1973.

7. **Istoria R.S. România**, se aplică programa folosită în anul școlar 1972/1973 (nr. 82 966/1972).

8. **Matematica**

a) **La liceele industriale** la toți anii de studii se aplică programa folosită în anul școlar 1972/1973.

b) **La liceele economice**, la toți anii de studii, se aplică programa folosită în anul școlar 1972/1973.

c) **La liceele agricole**, specialitățile îmbunătățiri funciare, cadastru și organizarea teritoriului și mecanică agricolă, precum și la specialitatea silvicultură se va aplica programa folosită în anul școlar 1972/1973.

d) **La liceele agricole — specialitățile** agronomie, horticultură, protecția plantelor, zootehnie, apicultură, veterinară :

— La anii I, II, III și IV se va aplica programa folosită în anul școlar 1972/1973 (nr. 91517/1971) inclusiv planul tematic anexat.

— La anul V se va aplica programa folosită în anul școlar 1970/1971, cu indicațiile transmise ulterior.

e) **La liceele sanitare** se aplică programa folosită în anul școlar 1972/1973 (nr. 89061/1971).

9. **Fizică**

a) **La liceele industriale, sanitare și agricole** (specialitățile : îmbunătățiri funciare, mecanică agricolă, cadastru și organizarea teritoriului) la toți anii de studii, se aplică programa folosită în anul școlar 1972/1973 (nr. 89 060/1971).

b) **La liceele agricole** (specialitățile : agronomie, horticultură, protecția plantelor, zootehnie, veterinară și apicultură) precum și la liceele silvice (specialitatea silvicultură) la toți anii de studii se aplică programa folosită în anul școlar 1972/1973 (nr. 89 151/1972).

c) **La liceele economice și la liceele agricole**, specialitățile : contabilitate și merceologie agricolă se va aplica programa școlară nr. 7 7566/1973.

10. **Chimia**, la toți anii de studii se aplică programa folosită în anul școlar 1972/1973 (nr. 74 093/1971).

11. **Desen tehnic**

a) **La liceele industriale cu profil mecanic și electric** la anul I se aplică programa școlară nr. 77 524/1973, iar la anul II se aplică programa școlară folosită în anul școlar 1972/1973 (nr. 96 864/1970).

b) **La celelalte licee de specialitate** pentru specialitățile : topografie, construcții civile și industriale, arhitectură și sistematizare, drumuri și poduri, îmbunătățiri funciare, cadastru și organizarea teritoriului, industrializarea lemnului, exploatarea, construcții și transporturi forestiere, confecții textile, confecții din piele și înlocuitori, alimentație publică, se vor aplica programele școlare folosite în anul școlar 1972/1973.

12. **Tehnologia materialelor**, la toate specialitățile se aplică programa folosită în anul școlar 1972/1973.

13. **Rezistența materialelor și organe de mașini**, la toți anii de studii se aplică programa nr. 77 570/1973.

14. **Mașini electrice** se aplică programa folosită în anul școlar 1972/1973 (nr. 56 778/1972).

15. **Acționări și automatizări**, se aplică programa folosită în anul școlar 1972/1973 (nr. 36 611/1972).

16. **Protecția muncii**, se aplică pro-

grama folosită în anul școlar 1972/1973 (nr. 84 920/1970).

17. **Organizarea și planificarea producției**, se aplică programa folosită în anul școlar 1972/1973 (nr. 51 541/1969).

18. **La obiectele de specialitate** se vor aplica programele folosite în anul școlar 1972/1973 conform indicațiilor transmise unităților școlare de către ministerele și celelalte organe centrale care au în subordine licee de specialitate.

II. Școli profesionale și ucenicie la locul de muncă

1. **Limba română**, la meseriile care au prevăzut acest obiect în planul de învățământ, se va aplica programa folosită în anul școlar 1972/1973 (nr. 100 699/1969).

2. **Științe sociale**, la școala profesională cu promovării clasei a VIII-a :

a) **Cunoștințe economice, probleme actuale ale politicii economice a P.C.R.**, la anul I se va aplica programa folosită în anul școlar 1972/1973 (nr. 82 966/1972) ;

b) **Probleme actuale ale politicii economice a P.C.R.**, la anul II la școala profesională cu durata de 3 ani, se va aplica programa folosită în anul școlar 1972/1973 (nr. 82 966/1972) ;

c) **Cunoștințe social-politice**, la anul II la școala profesională cu durata de 2 ani, se va aplica programa folosită în anul școlar 1972/1973 (nr. 82 966/1972).

3. **Matematica**, la meseriile care au prevăzut acest obiect în planul de învățământ, se va aplica programa folosită în anul școlar 1972/1973 (nr. 103 506/1968).

4. **Matematica aplicată**, la meseriile care au prevăzut acest obiect în planul de învățământ, se vor aplica programele folosite în anul școlar 1972/1973.

5. **Fizica**, la meseriile care au prevăzut acest obiect în planul de învățământ se va aplica programa folosită în anul școlar 1972/1973 (nr. 86 186/1968).

6. **Chimie**, la meseriile care au prevăzut acest obiect în planul de învățământ se va aplica programa folosită în anul școlar 1972/1973 (nr. 100 696/1969).

7. **Studiul materialelor**

a) pentru meseriile cu profil mecanic, se aplică programa folosită în anul școlar 1972/1973 (nr. 80 279/1971) ;

b) pentru meseriile cu profil electric, se aplică programa folosită în anul școlar 1972/1973 (nr. 75 599/1971) ;

c) pentru celelalte meserii se vor aplica programele folosite în anul școlar 1972/1973.

8. **Rezistența materialelor și organe de mașini**, pentru toate meseriile care au prevăzut acest obiect în planul de învățământ se va aplica programa folosită în anul școlar 1972/1973 (nr. 80 279/1971).

9. **Desen tehnic**

a) pentru meseriile cu profil mecanic și electric în anul I se va aplica programa școlară cu nr. 77 524/1973. La anul II se va aplica programa folosită în anul școlar 1972/1973 ;

b) pentru celelalte meserii se vor aplica programele folosite în anul școlar 1972/1973.

10. **Organizarea producției și relații de muncă**, la meseriile care au prevăzut acest obiect în planul de învățământ, se va aplica programa folosită în anul școlar 1972/1973 (nr. 82 588/1971).

11. **La obiectele de specialitate** se vor aplica programele folosite în anul școlar 1972/1973 conform indicațiilor transmise școlilor de către ministerele și celelalte organe centrale care au în subordine aceste școli.

CONSULTAȚII

Un grup de cadre didactice din Brăila, care a susținut și promovat examenul pentru gradul II în luna iulie a.c., ne solicită lămuriri cu privire la data de cînd li se aplică sporul de salariu convenit. În urma mai multor discuții s-au conturat două păreri : unii susțin că au dreptul la sporul de salariu întreg pe luna august, iar alții sint de părere că, fiind în concediu, pot primi numai a douăsprezecea parte din acest spor. Care din cele două păreri este legală ?

— Nici una din aceste păreri nu este legală.

Pentru a da răspuns corect la această problemă, potrivit legislației școlare, trebuie să avem în vedere modul cum se obțin gradele didactice și unele aspecte legate de concediul de odihnă al personalului didactic.

Gradele didactice, indiferent că au la bază examenele respective, trecerea din învățămîntul superior în condițiile stabilite de lege, sau obținerea titlului de doctor, se acordă de Ministerul Educației și Învățămîntului, printr-un ordin, în care se specifică și data.

Pentru gradele didactice obținute pe bază de examene, drepturile materiale convenite personalului didactic, se acordă începînd cu 1 septembrie al anului în curs, pe baza adevărilor prezentate în acest scop. Spre aceeași soluție converg și normele de acordare a concediului de odihnă de 62 zile calendaristice cadrelor didactice, egal cu durata legală a vacanței școlare, cînd se efectuează, de regulă, concediul de odihnă, precum și faptul că indemnizația pentru concediul de odihnă se plătește anticipat, pentru întreaga durată a concediului, pe baza salariului mediu realizat pe ultimele 12 luni. (Legea nr. 6/1969, Legea 26/1967 și Instrucțiunile M.E.I. aprobate prin Ordinul ministrului educației și învățămîntului nr. 330/1968).

Prof. Petrescu Ion, ne relatează că a ajuns într-o situație foarte neplăcută, în urma solicitării transferului în alt sector de activitate, la începutul lunii septembrie a.c., fiind în nesiguranță atît față de locul de muncă unde va merge, cit și față de postul pe care a funcționat în învățămînt și ne cere părerea în această problemă.

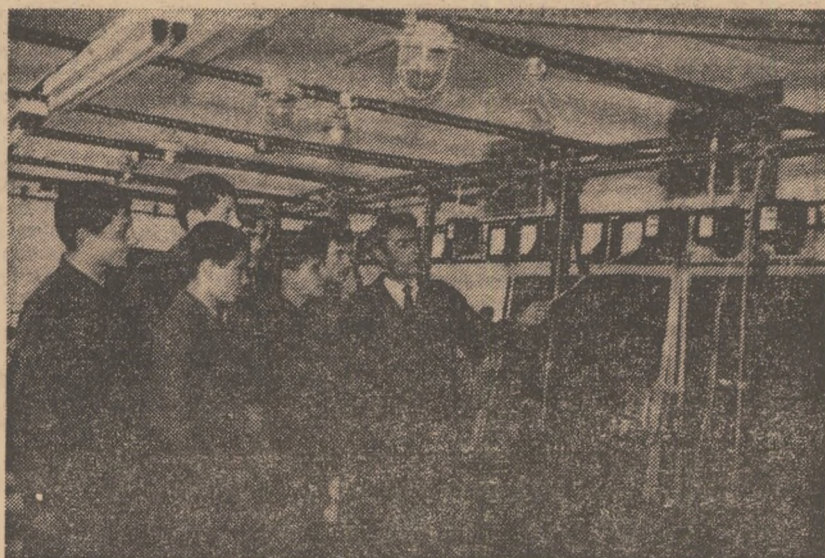
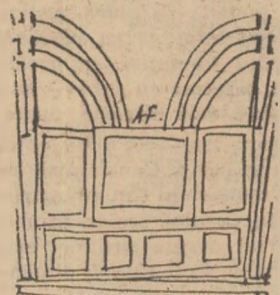
— Ținînd cont de specificul muncii în învățămînt, transferul personalului didactic, atît în cadrul învățămîntului, cit și în alte sectoare de activitate, se poate face în perioada legală de transferări și se aplică pe data de 1 sept. Rațiunea acestei măsuri este ușor de priceput, dacă avem în vedere etapa de muncă din învățămînt — an școlar — asigurarea posturilor cu cadre didactice, pregătirea deschiderii cursurilor cu toate problemele ce le ridică acest important eveniment în viața școlii, continuitatea muncii cu elevii etc.

Din cele expuse de dv., și din actele înaintate, vă împărtășim concluziile ce se desprind : Solicitarea transferului „în interesul serviciului” și eliberarea din învățămînt după data de 1 septembrie, nu se justifică, întrucît nu este un caz de forță majoră, care să determine inspectoratul școlar județean și Ministerul Educației și Învățămîntului să soluționeze favorabil cererea dv. Acest transfer se putea efectua în bune condiții în timpul verii.

Atît cererea cit și adresa inspectoratului școlar județean sint slab motivate și puțin convingătoare. Despre posibilitățile de suplînire a postului cu un alt cadru didactic calificat, fără să afecteze alte unități școlare, nu relatează nimic inspectoratul școlar. Faptul că ați reușit la concursul organizat pentru ocuparea acestui post, nu poate fi un motiv hotărîtor, întrucît n-ați anunțat în prealabil inspectoratul școlar, iar transferul în interesul serviciului se poate face numai cu acordul inspectoratului școlar și al Ministerului Educației și Învățămîntului.

Pentru a nu ajunge în situația de nesiguranță, de care vorbiți, vă recomandăm să continuați munca la vechiul post, pînă cînd veți primi aprobarea transferului.

IOAN BADIU

Practica în producție a elevilor Grupului școlar construcții din Iași

Sarcini trasate de Plenara C.C. al P.C.R. din 18 — 19 iunie 1973

„Trebuie părăsită vechea mentalitate și vechea situație de a pierde pe drum circa 10 la sută din copii. Școala, învățătorul, profesorul sînt obligați să găsească formele de educație cele mai corespunzătoare pentru ca toți copiii să parcurgă această perioadă obligatorie de învățămînt.“

(Din cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la dezvoltarea și perfecționarea învățămîntului în Republica Socialistă România)

ÎNLĂTURAREA INSUCESULUI LA ÎNVĂȚĂTURĂ LA CLASELE I-IV

Asigurarea succesului la învățatură a tuturor elevilor, eliminarea repetenției la clasele I—IV, ca una din sarcinile de bază ale școlii, depind în mare măsură de concepția noastră referitoare la această problemă.

De aceea din capul locului se impun cîteva considerații de ordin general. Nu putem avansa în practica școlară fără unele clarificări de ordin teoretic.

În cazul de față se cer examinate o serie de probleme și anume: Relația dialectică dintre dezvoltare—învățare. Ce este fenomenul rămîinerii în urmă la învățatură în condițiile copilului cu înzestrare normală? Ce este repetenția și care sînt cauzele ei? Cum trebuie înțeleasă relația „învățător—elev” în procesul instructiv-educativ? Este posibilă înlăturarea repetenției fără urmări directe în pregătirea cantitativă și calitativă corespunzătoare a elevilor? Iată cîteva aspecte pe lingă multe altele ce se pot ridica.

Repere psiho-pedagogice

În clasele I—IV elevul își însușește un sistem de cunoștințe despre natură, societate; își formează un volum corespunzător de priceperi, deprinderi și obișnuințe. Procesul de însușire a cunoștințelor nu se reduce însă la simpla acumulare cantitativă de date și fapte noi, imagini, noțiuni etc. În chiar procesul învățării, acumulării de cunoștințe noi (citit-scris, cunoștințe aritmetice, despre natură) se dezvoltă procesele și însușirile psihice — percepția analitică, spiritul de observație, gîndirea noțională, limbajul etc. Examinînd din punct de vedere psihologic procesul dezvoltării însușirilor menționate se desprinde cu ușurință că acestea se realizează în activitatea de învățare. Trecerea de la limbajul acțiunilor și cel al reprezentărilor (propriei vârste preșcolare și elevilor din clasa I la început de an școlar), la limbajul noțional este rezultatul exercițiilor de aritmetică (de numărare, adunare, scădere ș.a.) de limba română etc. În mod similar analizînd și celelalte procese și însușiri psihice rolul formativ al învățării apare evident.

Rămîinerea în urmă la învățatură este deseori un indiciu că elevul nu a atins nici măcar nivelul minim de dezvoltare.

În general prin succes școlar se înțelege obținerea unui rezultat favorabil în îndeplinirea cerințelor școlare. Rămîinerea în urmă la învățatură este o formă a insuccesului școlar, care se manifestă printr-o pierdere a ritmului de muncă a elevului în raport cu ceilalți în procesul de însușire a cunoștințelor, priceperilor și deprinderilor.

Rămîinerea în urmă la învățatură și insuccesul școlar (repetenția, corigența) prezintă note comune, precum și particularități specifice. Asemănarea dintre ele rezidă în coborîrea, în ultimă instanță, și într-un caz și în celălalt „sub nivelul cerințelor limitate”. Insuccesul la învățatură reprezintă un „bilant” al muncii școlare, cu o relativă stabilitate. Rămîinerea în urmă la învățatură, dimpotrivă, este un proces dinamic cu tendințe diferite de evoluție fie spre „rezolvare”, fie spre „accentuare”, ajungînd în final la insucces școlar (repetenție, corigența). Este un moment în dinamica situației la învățatură, premerge rezultatul „bilanțului școlar” și se află într-o continuă schimbare. În evoluția acestui fenomen școlar se disting (după V. Radulian) mai multe etape: a) Stadiul premergător apariției rămîinerii în urmă la învățatură, remarcat prin pierderea temporară a „cadenței”, prin apariția dificultăților școlare aparent întimplătoare, accidentale, nealarmante; b) Rămîinerea în urmă la învățatură propriu-zisă, în care dificultățile se accentuează și sub influența factorilor educației pot evolua fie spre acutizare, fie spre rezolvare; c) Stadiul rezolvării (într-un sens sau altul) al rămîinerii în urmă la învățatură; d) Stadiul consolidării rezultatelor.

Verificarea nivelului de pregătire a elevilor are nu numai caracter „orientativ”, ci și „stimulativ”. Controlat zilnic, elevul este stimulat să învețe cu regularitate, fapt ce contribuie la formarea deprinderii de a-și face lecțiile. Or, aceasta este deosebit de important pentru elevi, stimulîndu-i să depășească eventualele dificultăți.

Sirguinta sau lenea, interesul sau dezinteresul pot fi sesizate cu prilejul verificării și, apoi, influențate de la caz la caz.

Cu prilejul verificării, învățătorul se poate apropia de lumea internă a elevului. Va putea cunoaște motivele învățării, interesele, evoluția lor, intervinînd pentru a le dirija în sens pozitiv. Interesul este un mobilizator al activității de învățare. Nu trebuie uitat însă că el este în proces derivat, este un rezultat al învățării. Apare în procesul învățării, ca apoi să devină stimul al acesteia. Avînd în vedere rolul interesului pentru însușirea cunoștințelor, formarea priceperilor și deprinderilor, rolul învățătorului este de a organiza și desfășura lecțiile în așa fel încît să suscite interesul elevilor. Cînd lecțiile nu sînt preluate la nivel ridicat interesul elevilor scade, fapt ce aduce cu sine lipsuri în pregătirea copiilor.

Cîteva concluzii:

Vârsta școlară este una din perioadele cele mai importante în psihogeneza copilului.

În această perioadă interacțiunea dintre cei doi factori ai dezvoltării („credința — mediul”) se desfășoară pe fondul activității conducătoare — învățatură — și a sistemului de relații socio-culturale în care se integrează copilul.

Analiza procesului de însușire a cunoștințelor ne arată că el nu se reduce la simpla acumulare sumativă de date, fapte etc. în memoria copilului, ci îndeplinește o funcție formativă.

Între dezvoltare și învățare există un raport corelativ; respectarea acestei relații constituie o condiție în realizarea obiectivelor urmărite în școală.

Succesul la învățatură se realizează în condițiile organizării judicioase a procesului instructiv-educativ, prin dozarea rațională a conținutului, prin folosirea adecvată a mijloacelor, aplicarea selectivă a strategiilor didactice

în raport de obiectivele educaționale urmărite și ținînd seama de nivelul de dezvoltare al elevilor.

Rămîinerea în urmă la învățatură și insuccesul școlar sînt determinate de un complex de factori cauzali printre care lipsurile din munca didactică dețin un rol însemnat.

Latele psiho-pedagogice și experiența pozitivă din practica școlară dovedesc posibilitatea asigurării promovabilității integrale la clasele I—IV, ceea ce atestă că insuccesul școlar nu este un fenomen inevitabil. Desigur nu există „rețete”—șablon general valabile. Rămîne ca învățătorul să folosească strategiile didactice cele mai eficiente în raport de situațiile concrete.

Limba română și aritmetica

Forma normativă și aproape numai descriptivă în care se studiază limba în prezent, o moștenire a studierii limbilor clasice — latină și greacă — încarcă inutil memoria elevilor, fără a opera în mod activ asupra sistemului lor lingvistic. Desigur în mod legic limba copiilor se dezvoltă, dar nu prin mijlocirea studiului limbii în special, ci prin aceleași căi pe care s-a dezvoltat și înainte de a studia limba. Predată în sistemul actual ea nu-și îndeplinește nici sarcina de a constitui baza întregului proces de învățare desfășurată în școală.

În studierea limbii se pune un accent prea mare, în detrimentul celorlalte componente, pe studiul morfologiei și în general pe aspectul teoretic al studierii gramaticii. Acest mod de tratare are repercusiuni și în plan educativ, deoarece noțiunile gramaticale abstracte, greu asimilabile, solicită din partea elevului un efort prea mare, care în mod practic nu este susținut de necesitatea studiului.

Considerînd că a moderniza procesul de învățămînt înseamnă a transmite în special cunoștințe cu caracter metodologic, în predarea limbii se neglijează tocmai acest aspect, adică problemele de vocabular, care au o importanță și o legătură directă cu problema exprimării corecte orale și scrise, sînt trecute pe plan secundar.

Indiferent de modalitățile folosite pentru studierea limbii, principiul fundamental care trebuie să stea în permanență în fața învățătorului este: dacă la venirea în școală copilul mic este în stare să înțeleagă și să se facă înțeles prin vorbire — înseamnă că stăpînește codul după care limba se organizează în sisteme. Școlii îi revine sarcina să prelucereze în mod creator aceste premise în sensul completării, diferențierii și mai ales al conștientizării limbii, adică posibilitatea de a decoda semnele lingvistice.

Un obiectiv important în predarea aritmeticii îl constituie lărgirea cercului de cunoștințe, a reprezentărilor și a noțiunilor elementare de matematică ale copiilor privitor la realitatea inconjurătoare.

Un alt obiectiv îl constituie însușirea de către copii a instrumentelor de bază ale activității matematice (socotit, deprinderi de observare și de reprezentare a spațiului).

Al treilea obiectiv principal al activității didactice la aritmetică constă în dezvoltarea gîndirii, a curiozității și mobilității spre a-i face pe copii capabili să se orienteze cu ușurință în cadrul situațiilor problematice, calități indispensabile, recerute de practică și de societatea de mine.

Învățarea matematicii trebuie concepută ca o structură unitară a proceselor esențiale de însușire de cunoștințe noi, de prelucrarea și utilizarea lor, astfel ca să permită rezolvarea în continuare de sarcini noi. Învățarea matematicii e necesar să nu se rezume la stocarea în memorie a unor cunoștințe insuficient selectate și prelucrate. Achiziționarea de cunoștințe matematice trebuie să se realizeze pe căi multiple și variate, iar generalizarea și utilizarea lor să favorizeze mobilitatea acțiunilor mintale. În procesul de învățare a matematicii accentul trebuie să cadă pe elaborarea tehnicilor intelectuale de învățare, să se urmărească sistematizarea și însușirea structurilor interne ale cunoștințelor. În locul repetării mecanice a regulilor matematice, să se asigure explorarea de către copii a ariei de aplicare a acestor reguli și a căutărilor independente de soluții. Tehnicile însușite de copil în procesul de învățare a matematicii trebuie să fie aplicate în mod autonom, mărînd astfel șansele care favorizează reținerea noilor cunoștințe matematice.

Activitatea didactică în învățarea matematicii la clasele I—IV nu trebuie redusă sau canalizată exclusiv spre acumularea de cunoștințe, dar nici nu trebuie să fie desprinsă cu totul de rezultatele sale cognitive. Achiziția de noi cunoștințe trebuie să constituie un suport adecvat pentru o nouă construcție cognitivă.

Procesul de formare a noțiunii de număr trebuie să înceapă deci cu faza intuitivă, pornind de la acțiunile cu elemente ale multimilor finite, de obiecte concrete, spre a corela apoi acțiunile interioare cu cele exterioare, astfel ca printr-o angajare mereu sporită a puterii de abstractizare a elevilor, să se formeze noțiunea de număr.

În vederea sporirii eficienței în învățarea matematicii de către elevi, ponderea activității învățătorului trebuie să se deplaseze de la transmiterea directă de cunoștințe, spre coordonarea procesului de învățare. Cea mai mare parte din timpul lectiei urmează a fi acordată de învățător pentru rezolvări de probleme pedagogice complexe legate de observarea atență a activității elevilor, a reacțiilor în fața dificultăților, a ritmului individual de rezolvare a sarcinilor și implicit a ritmului de învățare.

(Din „Îndrumător metodic pentru înlăturarea insucceselor la învățatură la clasele I—IV”, elaborat, sub îndrumarea prof. univ. dr. docent A. CHIRCEV, de AURA BEDELEANU, PETRU DUMITREASĂ, TIBAD I.EVENTE, MARIA NICOARĂ, REMENYI ȘANDOR și VASILE STANCA de la Filiala Cluj a Institutului central de perfecționare a personalului didactic).

Cum predăm limba engleză la clasa a II-a

Înșușirea situațională a structurii limbii

La clasele a II-a ale școlii generale, scrierea — nefiind încă o acțiune complet automatizată, nici în limba maternă — a fost eliminată din sfera de cunoștințe a noii limbi în primele două trimestre de predare. Elevii se familiarizează, în primul rând, cu sunetele limbii engleze, prin exerciții de pronunție, implicând sunete de un grad de dificultate progresiv. În această etapă elevii sînt activați treptat de la simpla repetare în cor și individuală a cuvintelor rostite de profesor, pînă la rostirea cuvintului care conține perechea minimală a sunetului rostit de profesor. De exemplu: profesorul stabilește opoziția fonetică (k)—(h), apoi pronunță cele două coloane de cuvinte. Elevii ascultă, apoi repetă și în cele din urmă stabilesc orai, sub formă de replică, opoziția dintre sunetul rostit de profesor și perechea lui minimală.

După familiarizarea cu sistemul fonetic al limbii engleze elevii ascultă, repetă și în cele din urmă se familiarizează cu structuri gramaticale ale limbii ce se complică treptat. Acestea constituie scheletul de însușire a unei limbi care permite apoi executarea de diverse tipuri de exerciții structurale — substituiri, transformări, combinări, completări.

Pentru elevii de vîrstă școlară extrem de importantă este încă însușirea situațională a cuvintelor și structurilor. Capacitatea lor de a-și reprezenta noțiuni abstracte fiind redusă, se pornește de la un număr limitat de cuvinte denumind acțiuni, lucruri și calități concrete, importantă fiind stăpînirea modelelor de limbă și folosirea lor. Acest vocabular limitat se folosește însă în structuri cit

mai autentice, mai naturale, selecția lor făcîndu-se în funcție de gradul de utilizare, de frecvență în limba engleză. Nu este cîtuși de puțin necesară traducerea în limba maternă a structurilor respective; se recurge la acest mijloc numai atunci cînd un grad considerabil de ambiguitate face ca structura respectivă să fie folosită de elevi în situații nepotrivite.

Pentru ilustrarea înțeleșului cuvintelor și structurilor se pot folosi desene cit mai simple, stilizate, desenele individuale servesc exclusiv la clarificarea înțeleșului cuvintelor; noțiunile deja învățate sînt sintetizate în desene situaționale, a căror descriere implică folosirea liberă a structurilor însușite. Păpuși, obiecte reale manipulate de profesor pe tablă sau pe un flanelograf (tablou de fetru) ajută simțitor la înțeleșirea sensului cuvintelor străine. Pe lângă aceasta, de mare ajutor sînt calitățile profesorului de a dramatiza prin intonație și gesturi. Înțeleșul unui cuvînt poate fi ilustrat, într-o etapă mai avansată, cu ajutorul contextului; de asemenea, sinonimele și antonimele cuvintului respectiv se pot folosi cu succes în același scop.

De o eficacitate mult mai mare decît s-ar crede sînt momentele de relaxare pe care profesorul simte că trebuie să le introducă la jumătatea orei: poeziile ritmate, rostite în cor, jocurile sau cîntecele, oferă, timp de cîteva minute, pauza necesară, fără ca elevii să se deconecteze lingvistic.

MIHAELA HRISTU,
Școala generală nr. 3, Slobozia

Bucuria „descoperirii” la destinatarii noilor manuale

O „tactică” diferită

Primul an de predare a limbii engleze la clasa a II-a a fost pentru mine ceva nou, inedit, cu greutatea specifică oricărui început, cu acomodarea la nivelul „celor mici”, cu o „tactică” (dacă poate fi numită astfel) complet diferită față de predarea la elevii altor nivele.

Totuși, după o experiență destul de modestă, îmi permit să formulez unele metode și procedee, unele sugestii. De un real folos mi-a fost ajutorul învățătorului, cu care am păstrat un permanent contact, pentru adaptarea metodelor de asimilare a limbii străine la particularitățile de vîrstă ale elevilor.

Munca la clasă pe grupe a fost deosebit de utilă pentru școlari. În decursul orei, absolut toți elevii erau verificați, chestionați, antrenați în discuții, iar randamentul era mult sporit.

Materialul didactic folosit a fost variat și atractiv: ilustrații, tablouri, planșele, picupul, magnetofonul au stîrnit interesul elevilor și au eliminat o serie de procedee mai puțin utile, cum ar fi, de exemplu, traducerea.

Conversația profesor-elev s-a extins la nivelul elev-elev, copiii fiind capabili să se corecteze între ei, să sesizeze greșelile colegilor lor (ascultîndu-și propriile imprimări pe bandă de magnetofon).

Reluarea unor lecții orale în cadrul

capitolului de scriere-citire a fost o idee salutară. La acest capitol e necesară, totuși, o sugestie: reducerea unor texte grele, aglomerate, lungi. Am fost nevoită să împart unele lecții de acest fel în două ore, eșalonarea materialului rămînd în felul acesta constantă.

Fiecare elev a avut posibilitatea să scrie pe tablă, după dictare, să rezolve exerciții de substituiri. Temele de casă nu erau suprîncărcate, dar erau zilnice, pentru a obișnui elevii cu scrierea.

Activitatea extrașcolară a antrenat și mai mult școlarii cu care am reușit, în final, să prezentăm un întreg program artistic în limba engleză (cîntece, jocuri, poezii, dialoguri). După părerea mea, introducerea studiului limbii străine a fost deosebit de folositoare pentru dezvoltarea intelectuală a elevilor din clasele mici. Observîndu-i zi de zi, făcînd comparații cu alți elevi, am constatat un mare progres în gîndire, comportare, disciplină.

De mare folos mi-a fost, în predare, manualul, care, cu unele mici modificări (reducerea cîtorva texte și a unor probleme de gramatică) ar fi ideal pentru începătorii din clasa a II-a.

Prof. SORANA COZMEC
Școala generală nr. 5, Tîrgoviște

Profesorul, un creator

Experiența la clasele mici m-a convins, și țelurile actuale ale predării unei limbi străine ne impun — ca o condiție esențială — folosirea în predare cu precădere a conversației și exercițiului oral. Conversația și exercițiul oral ajută la formarea automatismelor, îl obișnuiește pe elev cu limba, cu inflexiunile și spiritul ei.

Am constatat că exercițiul oral și conversația nu se pot face la această vîrstă cu succes dacă sînt brodate pe teme aride, ca pentru elevii mari sau pentru adulți (ca multe din acelea inserate în manual). Asemenea teme oboresc și plictisesc la clasa a II-a, ceea ce este egal cu ratarea lecției. În schimb, mici întâmplări hazlii, din viața copiilor, a animalelor pe care le îndrăgesc sau care îi interesează etc., pot constitui subiecte de discuții cu clasa, ele captîndu-l pe elev și făcîndu-l mereu prezent în conversație. Foarte agreeate — și în același timp utile în special în etapele de consolidare — sînt poezioarele și textele foarte ritmate. Ele se învață ușor, cu plăcere și pot fi repetate de către copii la infinit, fără un efort special de memorie. Este suficient ca elevul mic să audă primul cuvînt dintr-un vers, ca să-ți sune poezia întreagă. Aceasta, bineînțeles, în folosul fixării și consolidării deprinderilor de exprimare în limba respectivă.

În același timp, m-am slujit frecvent și de cîntece. Acestea ne ajută să prevenim monotonia care este dușmanul cel mai rău al predării. În plus, învățînd să cînte în limba engleză, copiii nu numai că-și îmbunătățesc posibilitățile de exprimare, vocabularul, dar pot cunoaște cîte puțin din natura și spiritul ei. Lecția nu trebuie să poarte amprenta solemnității și a lipsei de căldură, iar cîntecul o înviorează, creează o atmosferă foarte favorabilă unei activități apropiate, unei colaborări strînse, bazate pe afectivitate, între clasă și catedră. Din acest motiv consider cîntecul foarte important în predarea englezei, mai ales cînd e vorba de elevii de 7—8 ani. Trebuie avut în vedere să corelăm cîntecul cu diferite situații create în clasă, sau cu imagini, ilustrații sau desene pe tablă (de exemplu, desene executate de elev în timp ce interpretează cîntecul). Cîntecele pe care le folosește la clasă sînt de obicei alcă-

tuite de mine sau luate din cărțile de muzică sau din folclorul copiilor.

Arătăm mai sus că, în timp ce cîntăm, putem să ne folosim și de desene, care este un alt mod de exprimare predilectă a copiilor de această vîrstă; desenul îl folosește însă nu numai însoțit de cîntec. Pentru verificarea și fixarea unor cunoștințe, obișnuințe de limbă și deprinderi, am utilizat adeseori, de pildă, desenele făcute de copii la tablă după cele ce le povesteam eu — în engleză, firește — sau povestirile, redatate tot în engleză, de elevi, după ceea ce desenam eu la tablă.

Un mare efect instructiv la clasa a II-a a avut exercițiul făcut pe bază de comenzi: comenzi privind diferite activități în clasă, de felul: Go to the door; Open the door; Write on the blackboard; Sing a song; Give me a red pencil; Give Nick a big rubber. Sau: Hands up; Hands in the pockets; Hands on the desk; Hands down.

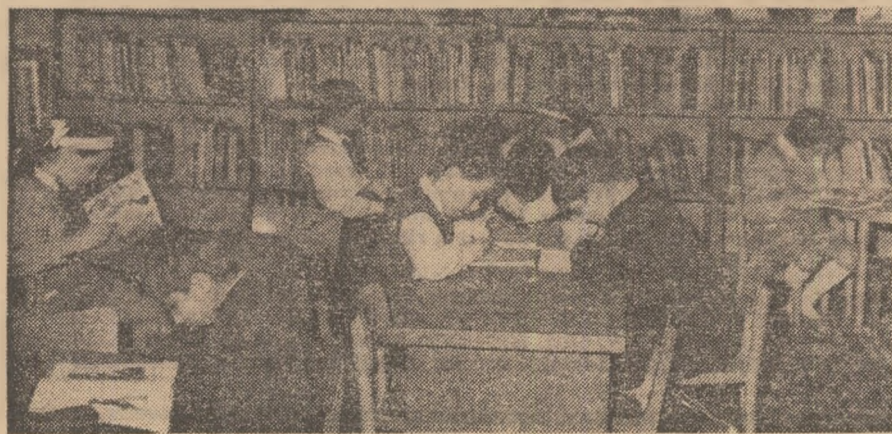
Am folosit după cîntece sau poezii comenzi privind activitățile din grădina: This is how we dig the ground; This is how we pick the flowers.

În fiecare oră am avut grijă să adaug 2—3 comenzi noi, îmbogățind astfel bagajul lexical al copilului.

Bineînțeles, o lecție alcătuită din elemente atît de variate — din care am arătat doar cîteva — alese în conformitate cu particularitățile vîrstei, clasei, elevilor chiar — îi solicită profesorului un volum mare de muncă, o pregătire prealabilă minuțioasă. Aceasta cu atît mai mult cu cît manualul nu constituie pentru profesorul de la clasa a II-a, un exemplu și un ghid consistent pentru munca la catedră. Desenele din carte nu sînt clare, culorile sînt destul de incerte încît copilul nu le distinge și atunci se creează confuzii de limbă.

Dat fiind faptul că mulți profesori care predau engleza la copiii mici nu au primit în facultate nici un fel de îndrumare în acest sens, că nici Editura didactică și pedagogică nu le pune la dispoziție materialul documentar și auxiliar predării, de care este nevoie — ar fi bine să se organizeze măcar niște cursuri de inițiere, în care profesorii să capete îndrumări practice, concrete pentru desfășurarea lecțiilor.

Prof. STELUȚA ISTRĂTESCU
Școala generală nr. 5, Pitești

Cărți și „secții” pentru cei mici în bibliotecile mari.

Mai multă inițiativă și spirit creator

Documentele Plenarei C.C. al P.C.R. din 18—19 iunie a.c. au declanșat o emulație particulară și în frontul celor ce slujesc învățământul preșcolar. Cum să fie sporită capacitatea de cuprindere a copiilor în grădinițe, ce metode și procedee să se folosească pentru ca activitatea cu preșcolarii să devină mai eficientă sub raport instructiv-educativ și formativ, cum să fie organizată munca și folosite forțele creatoare și inițiativele educatoarelor din fiecare unitate pentru îmbogățirea gamei de material didactic, pentru îmbunătățirea lui sub raport calitativ și cantitativ — iată câteva din problemele care au reținut stăruitor atenția participanților la recentele consfățuirii ale cadrelor didactice, atât în ședința plenară cit și în lucrările pe secții. Desprindem din aceste domenii ale dezbaterilor câteva aspecte concrete, inițiative și soluții care s-au relevat cu prilejul consfățuirilor cadrelor didactice din municipiul Pitești.

Spațiul de școlarizare se lărgiște. Trebuie însă sporite eforturile pentru accelerarea acestui proces

În orașul Pitești vor funcționa în anul școlar 1973—74 un număr de 54 grădinițe de copii (cu 25 grupe mai mult față de anul trecut), din care 9 cu program prelungit (mai multe cu trei față de aceeași perioadă), 4 grădinițe cu program prelungit pe lângă întreprinderi și o casă de copii preșcolari. În total vor fi cuprinși în rețeaua învățământului preșcolar peste 4500 de copii, realizându-se o cuprindere — deocamdată — de 70%. Așa cum au subliniat consfățuirile, sarcina cea mai importantă în acest domeniu este organizarea de cit mai multe grădinițe cu program prelungit pe lângă întreprinderi. Dealtfel, în ultimii 2—3 ani au fost date în folosință noi asemenea obiective cum ar fi în cartierul Craiovei, în Trivale, la Combinatul de prelucrare a lemnului.

Pașii în crearea de noi asemenea unități, foarte necesare pentru rezolvarea problemelor privind cuprinderea copiilor mici în grădinițe, ar putea fi însă mult mai mari. Se observă din partea unor întreprinderi o lipsă de inițiativă în acest sens. Cum s-a apreciat în referatul inspectoratului școlar, „ele nu fac nimic pentru asigurarea spațiului necesar înființării de grădinițe cu program prelungit, manifestând, într-un fel dezinteres față de propria lor copii”. Așa sînt F.M.E. C.A.T.C., Fabrica „Argeșeana”, Fabrica „Textila” a primit de la Comitetul executiv al municipiului, în acest scop, un local însă de două luni se târănează executarea reparațiilor capitale. Tot astfel Trustul de construcții înaintea greș cu construcția celor două locuri aflate în plan — din cartierul Nord și Războieni. La toate acestea trebuie adăugat și faptul că, din spațiile redistribuite în lunile anterioare pentru învățământul preșcolar, nu s-a obținut practic nimic.

Firește, astfel de situații contribuie la faptul că, la ora actuală, în orașul Pitești nu pot fi satisfăcute mai bine de 3000 de cereri pentru școlarizare în grădinițele cu orar prelungit.

Așa cum au relevat consfățuirile, această cifră constituie un motiv de frământare și de preocupare pentru forurile competente, pentru toți cei ce slujesc învățământul preșcolar, căutându-se modalități de înlăturare a întârzierilor și lipsurilor care treneză acțiunea de lărgire a spațiului de școlarizare.

Activități nu în joacă, ci cu scopuri didactice precise

„Copilul — a spus tovarășa educatoare **Maria Diaconescu**, de la Grădinița cu orar prelungit nr. 3 — este ca o bucată de plastilină insufletită, care trebuie modelată după cum ne cer exigențele vieții, ale societății”. Aceasta impune o mare răspundere pentru educatoare, care nu trebuie să uite că la această vîrstă se pune temelia a tot ce îi va învăța ulterior școala generală, liceul, universitatea, părinții, profesorii, societatea. În acest context, munca din grădiniță nu mai poate fi privită ca o joacă, însuși jocul, depășind aici caracterul mai mult ludic și devenind o activitate serioasă, cu o finalitate didactică precisă. Trecerea în revistă a obi-

ectivelor pe care și le propune pentru trimestrul I la grupa mare, tovarășa **Ana Cristescu**, de la Grădinița cu orar prelungit nr. 4 a constituit un prilej de autoanaliză pentru fiecare participantă la lucrările pe secții: Am acordat suficientă atenție deprinderilor igienice, de comportare civilizată, formării deprinderilor de muncă practică, a deprinderilor de muncă intelectuală, formării unor cunoștințe despre mediul înconjurător, utile în viață și în activitatea școlară pe care copii o vor începe nu peste mult?

Printre căile de atingere a acestor obiective, la loc de frunte va fi și în acest an — așa cum a reieșit din cuvîntul educatoarelor — activitatea de joc. Un accent deosebit va pune tovarășa educatoare **Elena Predescu**, de la Grădinița cu program prelungit nr. 4, — pe jocul de construcție, care — cum a apreciat vorbitoarea, pe bună dreptate — îl pregătește pe copil în spiritul epocii noastre, de permanentă construcție, înarmîndu-l cu unele cunoștințe și priceperi care vor sta la temelia viitoarelor deprinderi constructive pe care și le va însuși în viață.

Merită reținute de asemenea preocupările educatoarelor pentru formarea reprezentărilor matematice ale preșcolariilor — apreciată de tovarășa educa-

toare **Maria Ghindescu**, directoarea Grădiniței cu orar prelungit nr. 4, ca una din cele mai grele și mai importante probleme pe care le pune programa în fața activității cu copiii preșcolari. În această ordine de idei, s-a subliniat necesitatea cunoașterii amănunțite a cerințelor învățământului matematicii în școala generală, îmbogățirii paletei materialului intuitiv pentru grădiniță — de o foarte mare importanță la vîrsta prin excelență a „gîndirii concrete”, folosirii terminologiei de specialitate și accesibilizării ei etc.

Sarcinile învățământului preșcolar, devin din ce în ce mai precise nu numai din punct de vedere al calității „predării”, al adaptării ei la exigențele societății noastre. A devenit și pentru grădiniță o necesitate obținerea unor rezultate superioare **cu toți copiii**, nu numai cu câteva vîrfuri. „Trebuie create — spunea tovarășa **Maria Ghindescu** — șanse egale tuturor copiilor, pentru intrarea în clasa I, în fața vieții”. Aceasta înseamnă să nu lucrăm numai cu cei care dau rezultate spectaculoase, sau să ne oprim la cei ce înaintează mai greu, neglijînd restul colectivului de elevi. **Toți copiii** trebuie ajutați să se depășească pe ei înșiși, să facă, ritmic, pașii necesari în cunoaștere.

Stimularea inițiativei creatoare a educatoarelor

Este adevărat: cerințele procesului de învățămînt au crescut în ultimul timp atât de mult, încît, practic, dotările pe care le fac forurile competente, rămîn în urma necesităților, nu răs-pund năzuinței fiecărei grădinițe de a obține cele mai bune rezultate. Așa cum a reieșit din consfățuirii, Editura didactică și pedagogică este încă mult datorată învățămîntului preșcolar atît în ceea ce privește broșurile și cărțile de pedagogie și didactică necesare documentării și informării educatoarelor,

cît și în ceea ce privește crearea de material auxiliar muncii lor, necesar în cantități apreciabile. Aceste lipsuri pot fi suplinite — deși nu întotdeauna la nivelul științific cerut — de înseși mîinile educatoarelor, care dedică o mare parte din timpul lor liber confecționării unor planșe, truse, jucării etc., cu care să-și poată desfășura în bune condiții lecțiile.

Se pune în aceste condiții, așadar, problema stimulării inițiativei creatoare a educatoarelor — și experiențele împărtășite cu prilejul consfățuirilor au arătat de cît spirit practic, ingeniozitate și inventivitate didactică dispun educatoarele municipiului Pitești.

Demn de reținut — în această ordine de idei — ni s-a părut și sublinierea făcută de tovarășa educatoare **Maria Antonescu**, directoarea Grădiniței cu program prelungit nr. 2 — în general, cu privire la atitudinea creatoare a educatoarelor față de programă și față de întreg materialul ajutor, didactic, mai vechi sau mai nou de care dispun grădinițele. Nimic nu împiedică pe educatoare — a spus vorbitoarea — să îmbogățească o planșă mai săracă sau mai demodată (eventual folosind, în completare, planșe noi pe aceeași temă) cu ceea ce este necesar ca lecția să-și atingă scopul.

Spațiul nu ne permite să arătăm concret gama imensă de resurse creative pe care tovarășa directoare le-a știut exploata, în spiritul de mai sus, spre mai categorica ridicare a calității muncii din grădinița pe care o conduce.

Recentele consfățuirii ale cadrelor didactice au constituit un prilej de analiză obiectivă a muncii, a sarcinilor de viitor, de găsire, printr-un efort comun de gîndire — a unor soluții judicioase pentru un mare număr de probleme. Consider că învățămîntul preșcolar, pe care îl slujesc și eu, a avut de cîștigat din această analiză, desfășurată în spiritul exigențelor Plenarei C.C. al P.C.R. din 18—19 iunie 1973.

VIORICA DUMITRACHE
Grădinița cu orar normal nr. 5, Pitești

Însușirea limbilor străine

Experimental, în județul nostru, în anul școlar 1972—1973, au funcționat două unități preșcolare cu un număr de 60 de copii, care au învățat limba franceză: căminul nr. 1 Călărăși și căminul cuplat cu creșă din orașul Slobozia. În anul școlar 1973—1974, îmbunătățirea sistemului de predare a limbilor străine în județul Ialomița va cuprinde atît unități preșcolare din mediul urban, cît mai ales în mediul rural.

Aceasta este și rațiunea pentru care în liceele pedagogice cea de-a doua limbă străină se studiază începînd cu anul I și continuă pînă în anul V, spre deosebire de celelalte licee (teoretice, agricole, economice), unde studiul se oprește la anul III.

Anul acesta, fiind prima etapă de extindere a limbii străine, elevii claselor a VI-a vor studia două limbi străine, astfel: limba franceză în 5 unități, cu un număr de 193 elevi, limba rusă în 5 unități cu 236 elevi, limba engleză în 9 unități cu 509 elevi, limba germană în 3 unități cu 92 elevi. Dintre toate acestea ponderea unităților rurale este importantă, îndeplinindu-se astfel indicațiile conducerii superioare de partid.

Se impun câteva indicații metodice de lucru cu clasele II—III ale ciclului primar și grupele de preșcolari. Se va insista în mod frecvent pe formele de activitate frontală, care antrenează toți elevii în procesul vorbirii. În acest sens se dovedesc foarte eficiente: angajarea permanentă a elevilor în vorbire însoțită de acțiuni cu obiecte (imagini), de modelaj și desen; includerea în lecții a elementelor de joc și întrecere, cîntece, poezii scurte, glume, ghicitori, proverbe, jocuri verbale, exerciții cu ordine și comenzi (înțelegerea comenzii și executarea ei), jocuri distractive, recitări de poezii în cor și individual, de versuri ritmate, folosirea alfabetelor tip pentru alcătuirea de mici propoziții, organizarea unor scene scurte cu personaje din lumea umană și animală. Formulele de politețe, vocabularul uzual vor fi repetate sistematic, păstrîndu-se situațiile veridice și intonația autentică.

Profesorul de limbi străine trebuie să apeleze la intuiția copiilor, la imitație,

să folosească repetiția și conversația, deoarece aparatul auditiv la 6, 7, 8 ani acționează ca un filtru care refuză să perceapă sunetele inexistente în limba maternă.

Prezentarea treptată a obiectelor și ființelor din mediul înconjurător în structuri, combinații, construcții simple, apoi imitarea și repetarea lor cu răbdare și perseverență, ca și necesitatea de a utiliza forme de activitate cît mai variate în procesul de însușirea limbii străine la copii de vîrstă școlară mică, de a schimba și alterna caracterul activității, cu o bază psihofiziologică sînt elemente de care profesorul de limbi străine va ține seama în organizarea și desfășurarea muncii sale.

Un rol important îl vor avea desenele pe tablă și în caiete contururi simple ale diferitelor obiecte, elemente pe care elevii le vor colora, în timp ce vor rosti denumirea lor.

Verbul va ocupa locul central în structurile predate, pentru că el polarizează celelalte elemente ale propoziției. Acțiunile simple, mișcările vor fi denumite prin verbe, care, repetate, vor

intra treptat în vocabularul uzual al copiilor.

Copiii le place să cînte și învață surprinzător de ușor să execute cîntece — dialoguri, gimnastică însoțită de vorbire, sketch-uri, să recite ritmat ghicitori, proverbe. Preșcolarii, mai ales, dar și elevii din clasa a II-a vor învăța totul jucîndu-se.

Profesorul are datoria de a face observații (împreună cu educatoarea, învățătoarea) asupra capacității copiilor de a învăța o limbă străină, la această vîrstă.

De asemenea, aplicarea programei va trebui să țină seama de ritmul de asimilare a cunoștințelor, de condițiile specifice ale clasei.

Vîrsta școlară mic prezintă cele mai bune condiții pentru învățarea unei limbi străine: aceasta poate să devină pentru el al doilea sistem de comunicare.

Ușurința memorării, lipsa timidității, care frînează inițiativa de frica greșelilor, plasticitatea aparatului fonator cît și tendința lor de imitare, dau posibilitate profesorului să realizeze din plin sarcinile programei.

Inspector CRISTINA VOCHIȚA
Inspectoratul școlar județean Ialomița

Tovarășa educatoare ne învață un nou joc

ȘCOALA SOCIETĂȚII NOASTRE SOCIALISTE

Anul școlar 1973—1974 începe sub auspiciile unor sarcini de excepțională însemnătate, trasate de tovarășul Nicolae Ceaușescu într-un mare număr de vizite în unitățile de învățământ, în cuvântări rostite la mari evenimente ale școlii și ale tineretului, precum și — recent — în expunerea făcută la Plenara C.C. al P.C.R. din 18—19 iunie a.c., a cărei Hotărâre cu privire la dezvoltarea și perfecționarea învățămîntului constituie o sinteză clară și bogată de orientare a activității tuturor educatorilor și tuturor celorlalți factori răspunzători de pregătirea și formarea noilor noastre generații.

Plenara C.C. al P.C.R., prin sarcinile trasate pentru progresul școlii românești, are — putem să apreciem — semnificațiile unui act istoric al întregii dezvoltări economice, sociale și culturale a României socialiste. Îndeplinirea acestor sarcini are înalta misiune de a asigura viitorul patriei și națiunii noastre socialiste, corespunzător cerințelor dezvoltării neîntrerupte economice și sociale a României.

În fruntea tuturor sarcinilor învățămîntului și subordonându-le, totodată, pe toate celelalte se află rolul educativ al școlii, activitatea de formare a unor personalități comuniste și a unor capacități de muncă apte să răspundă eficient solicitărilor complexe ale etapei actuale a construcției socialismului și sarcinilor deceniilor următoare.

Prin întreaga activitate a educatorilor

Una dintre cele mai importante concluzii care se impun însușite de către fiecare educatoare, învățător și profesor constă în înțelegerea faptului că — departe de a considera munca educativă a tineretului școlar ca o sarcină exclusivă a profesorului diriginte și a organizațiilor de copii și tineret sau doar ca o activitate extrașcolară — educația se desfășoară în primul rând în procesul instructiv-educativ, la lecție, în activitatea didactică a tuturor și a fiecărui cadru didactic, în perfecționarea conținutului, a metodelor și a formelor de predare și de însușire a cunoștințelor.

Indiferent de obiectul de învățământ — matematică, sau educație fizică, activitatea productivă sau științele naturii, istoria sau limbi moderne — tot ceea ce se predă în

Inițiere în tehnica de lucru cu calculatoarele electronice în Laboratorul Liceului „Ion Neculce” din București

școală urmărește cu precădere să formeze deprinderi și obișnuințe: convingeri și atitudini, motivații și comportamente fără de care, oricât de bogate ar fi cunoștințele însușite, acestea nu vor putea deveni aparente la nivelul exigențelor noastre, la nici un loc de muncă în care s-ar încadra un absolvent de școală astfel „pregătit”. A înțelege și a preciza cât mai concret, pentru fiecare disciplină școlară, obiectivele educative și a desfășura o activitate didactică în lumina realizării acestor obiective constituie pentru noul an școlar una dintre cele mai însemnate și mai pline de răspundere din sarcinile fiecărui educator.

În același timp, este necesar ca întregul personal didactic să stăruie cu mai multă înțelegere asupra rolului — uneori neglijat — de model pe care îl exercită asupra elevilor, educatorul, modul său de a privi munca școlară (și, mai ales, propria sa muncă), de a gândi și de a se comporta, de a participa și de a iniția activități cu elevii.

Convinsi de realitatea nu o singură dată semnalată, că totul educativ, educatorii au îndatorirea să transforme acest „tot educativ”, care este procesul instructiv-educativ, dar și relațiile dintre profesori și elevi, activitatea didactică, dar și comportamentul educatorului, într-o mare și autentică școală a cadrelor comunistului.

A educa prin întreaga sa activitate, mai înseamnă a nu limita influența educativă numai la intervalul dintre intrarea și ieșirea de la ora de curs. Sînt convins că nimic nu poate fi mai dăunător pentru educația pe care sîntem dator să o asigurăm tineretului nostru, decît a considera că sarcinile învățămîntului și profesorului încep și se încheie numai la catedră și numai în prezența catalogului. Școala oferă un timp larg de acțiune, dincolo de ora de curs, în care se fixează (sau nu!) cunoștințele elevilor, în care se dezvoltă bunele deprinderi și obișnuințe (sau, altele!), în care se manifestă și altfel, cu noi resurse relația profesor-elev.

Coordonator al elevilor și profesorilor

Profesorului diriginte, în dubla sa calitate de coordonator al elevilor din cîte o clasă, dar și al colectivului de educatori ai acestora, îi revin — la acest început de an școlar — nu altă sarcină cu caracter organizatoric, ci mai ales de studiere atentă a condițiilor concrete în care își vor desfășura activitatea sa coordonatoare și de alcătuire a unui program clar și adecvat pentru activitatea educativă.

Fiecare profesor diriginte care coordonează activitatea unui colectiv pedagogic pe clasă este, la rîndul său, membru al unui alt colectiv pedagogic coordonat de un alt coleg (poate aflat chiar și în colectivul clasei pe care o coordonează!), în acest cadru, cu atât mai de neînțeles apar unele situații în care unul și același profesor cere îndeplinirea unor sarcini ca diriginte și „refuză” îndeplinirea aceluiași sarcini, solicitate de colegul său diriginte la o altă clasă unde își desfășoară propria sa activitate de specialitate.

Deși binecunoscute (și, necesar a fi mai bine înțelese) sarcinile profesorului diriginte sînt — la un alt nivel — aceleași cu propriile sarcini din cadrul obiectului pe care îl

Lecția de fizică — în laboratorul de fizică!

predă, mă voi referi, spre exemplificare, la cîteva dintre acestea:

— cunoașterea temeinică a fiecărui elev, a progreselor sale la învățatură și a perspectivelor pe care le prefigurează sirguința, înclinațiile și aptitudinile sale; conducerea fiecărui elev astfel încît să se evite sub orice formă de manifestare eșecul școlar și să se poată realiza o corectă îndrumare și orientare școlară și profesională;

— coordonarea, în principal, a întregului proces instructiv-educativ al clasei spre a se evita supraîncărcarea elevilor și spre a li se asigura nu numai timp suficient pentru munca școlară, ci și pentru recreere, odihnă și participare la viața familială și la activitatea organizațiilor de tineret;

— coordonarea activității elevilor în afară de clasă și îndrumarea părinților în scopul optimizării influențelor educative ale familiei și al folosirii eficiente a timpului liber;

— cooperarea cu toți ceilalți factori educativi, prin corelarea acțiunilor și activităților cu caracter educativ ale acestora.

Desigur, sarcinile profesorului diriginte sînt mult mai bogate datorită solicitărilor atît de felurite pe care le adresează prin condițiile lor specifice, colectivele de elevi; ceea ce însă e necesar să prevaleze, cred că rezidă în marea mobilitate și capacitate de adaptare și de a găsi soluții, pentru fiecare nou aspect pe care îl ridică viața și activitatea de fiecare zi a fiecărui elev din colectivul clasei pe care o coordonează.

Integrarea elevilor în realitatea socială

Odată cu încheierea perioadei de scolarizare care îi oferă absolventului o calificare și dreptul de a-și începe o activitate socială utilă; tînarul este considerat în mod activ integrat profesional și, astfel, social. Dar, încă înainte de viitoarea sa integrare în activitatea profesională, elevul poate și e necesar să cunoască îndeaproape realitatea noastră socialistă, politica partidului nostru, direcțiile dezvoltării spre comunism a întregii noastre societăți. Această sarcină se realizează, în principal, prin îmbunătățirea conținutului ideologic al întregului învățămînt, prin înarmarea tineretului cu concepția materialist-dialectică și cu reale convingeri științifice, ideologice și politice.

În acest sens, organizațiile de partid din școli au de îndeplinit sarcini de mare răspundere trasate de tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită la Plenara C.C. al P.C.R. din 18—19 iunie a.c. pentru a asigura „să crească rolul și răspunderea comuniștilor în conducerea întregii activități de învățămînt”.

Este necesar să se sprijine și să se dezvolte participarea organizațiilor pionierilor și a organizațiilor U.T.C. din școli, la desfășurarea în spirit de inițiativă și cu elan tineresc a unei activități corespunzătoare

toare educării comuniste a tineretului nostru școlar.

În aceeași măsură, se cere o colaborare mult mai strînsă cu întreprinderile industriale și unitățile agricole, cu instituțiile sociale și culturale, cu factorii care răspund de mijloacele de comunicație de masă și cu toți cei interesați în pregătirea elevilor.

Dincolo de orele de curs

Respectul, care s-a creat pentru lecție, pentru activitatea ce se desfășoară la orele de curs, e necesar să fie extins și asupra a ceea ce se solicită elevului dincolo de această activitate. Din acest punct de vedere — la care ne propunem să mai revenim — apreciem că important în acest an școlar este să revizuiim unele opinii greșite după care, pe seama timpului liber al elevilor, se pot organiza orice fel de activități fără să se țină seama de o serie întreagă de aspecte ale timpului liber, de rolul său în viața tineretului și — mai ales — de încercările reale de preocupări și solicitări care grevează asupra acestui capitol din bugetul de timp.

Colectivele pedagogice ale claselor și coordonatorii acestora, organizațiile de copii și de tineret și familiile elevilor — ca principalii factori educativi care sînt responsabili și care proiectează activități pe seama timpului liber al elevilor — vor trebui să-și cunoască reciproc tot ceea ce asumă timpul liber al școlărilor. E necesar să se înțeleagă cu toată profunzimea și cu toate concluziile ce decurg că este valoros nu numărul activităților din timpul liber al elevilor, ci conținutul acestora, rezultatul cu care se soldează fiecare dintre aceste activități.

Pe clase sau pe școală să se organizeze activități — cercuri de activități pentru elevi, reviste școlare, legate strîns de viața și preocupările concrete și specifice ale fiecărei școli, manifestări culturale și artistice, activitate sportivă de călire fizică a tineretului — de care nu numărul participanților să constituie criteriu de apreciere al reușitei lor, ci faptul că elevul a avut de unde alege cum să-și folosească eficient timpul liber și mai ales, ca participarea elevilor să corespundă intereselor lor imediate.

La început de an școlar, această succintă trecere în revistă a unora dintre preocupările muncii educative în lumina documentelor Plenarei C.C. al P.C.R. din 18—19 iunie a.c. se cere completată și dezvoltată de fiecare educatoare, învățător și profesor, de către conducerile unităților de învățămînt și inspectoratele școlare cu hotărîrea de a-și aduce întreaga lor contribuție la îndeplinirea politicii partidului nostru, a programului de dezvoltare și de perfecționare a școlii românești.

Conf. univ. CORNELIU BAJENARU
director al Direcției științe sociale,
Ministerul Educației și
Învățămîntului

(Urmare din pag. 1)

asigure bunăstarea materială și înobilarea spirituală a maseilor.

Cele relatate mai sus dovedesc că spiritul filozofic, ca explicație teoretică supremă, a fost dublat și de elemente ale atitudinii omului față de realitate, ale elaborării unor judecăți de valoare, de apreciere a fenomenelor consumului natural, uman și social. Ca „atitudine valorificatoare”, filozofia oferă practicii umane comandamente care se recomandă acțiunii. Societatea noastră socialistă se construiește și se dezvoltă nu numai în conformitate cu condițiile social-economice date, ci și în perspectiva de nestrămutat a unei filozofii.

Filozofia nu și-a putut îndeplini această misiune importantă, decât în măsura în care a avut posibilitatea să se manifeste sub forma unei gândiri libere, neșupuse altor comandamente decât acelora pe care i le impune evidența faptelor și lumina argumentelor raționale neconstrinse de nici o presiune dogmatică.

Din cele spuse pînă aci rezultă că filozofia este o teorie a existenței (domeniu denumit ontologie), o teorie a cunoașterii (sau gnoseologie) și o teorie a valorii (axiologie), a modurilor omului de a aprecia fenomenele realității, de a-și aprecia în același timp (locul și rolul) propriilor sale creații. Sub toate aceste aspecte, filozofia îl ajută pe om să-și lămurească problemele cele mai mari pe care i le ridică prezența sa în lume, pe care i le pune dialogul permanent dintre sine și realitate. Filozofia trebuie să ducă în final la înțelegerea corectă a raportului omului cu lumea, a sensurilor majore ale vieții lui.

3. UTILITATEA STUDIULUI FILOZOFIEI

Filozofia oferă o concepție despre lume și în același timp un sistem de convingeri generatoare de atitudine în practica socială.

Cu alte cuvinte, filozofia intensifică la maximum conștiința poziției omului în ansamblul social-politic, claritatea îndatoririlor pe care le are în viața concretă, idealurile pentru care se simte atras să militeze, adică acelea care pot constitui „destinul” său în lume, sensul vieții sale.

Filozofia este aceea care îl în-

vață pe om să mediteze asupra a tot ceea ce există în jurul său, să aibă o atitudine conștientă și liber consimțită în tot ceea ce-l angajează în plan concret; îi ajută să fie nu numai o persoană liberă în idei și opțiuni, ci o personalitate care acționează nu după impulsuri externe, ci după rațiuni și opțiuni interioare.

Filozofia lărgeste mult orizonturile spirituale ale insului uman; îi dă posibilitatea să poată trece dincolo de problemele personale și să dezbate problemele mari ale colectivității umane, să se angajeze în ele, să se debaraseze astfel de tentațiile egoismului și să se ofere generos, altruist unor idealuri mai înalte, care privesc clasa socială, poporul din care face parte și chiar umanitatea.

Studiul filozofiei constituie un excelent exercițiu de abilitate intelectuală; prin el avem ocazia să urmărim eforturile și realizările unor mari gânditori, să învățăm de la ei și în același timp să le vedem și lipsurile sau chiar erorile. Ce mare satisfacție spirituală îți oferă lectura unui Heraclit, Aristotel, Epicur, Bacon, Descartes, Kant, Hegel, Marx, Engels, Lenin, gânditori plini de patosul căutării adevărului, angajați în elucidarea marilor probleme ale omului, în raport cu universul, cu viața!

Istoria filozofiei ne sugerează și relativitatea pozițiilor teoretice existente în mai toate rezolvările date problemelor. Acest lucru ne îndeamnă la prudență și modestie, la spirit critic și exigență, ne obligă la cercetare neîncetată și la argumentarea mereu controlată. Studiul filozofiei ascute spiritul critic, inteligența simțindu-se angajată într-un „joc” rațional de mare rezonanță și în același timp de mare adâncime umană.

Marii gânditori au sintetizat înțelepciunea epocii în care au trăit. Ei au dat expresie acestei înțelepciuni în recomandări etice, deseori profunde și convingătoare pentru corectarea și orientarea vieții personale. Chiar biografiile marilor filozofi constituie uneri modele nepieritoare de dăruire a vieții lor unor scopuri înalte și nobile care vizau îmbogățirea vieții spirituale, perfecționarea personalității umane și mersul înainte al omenirii.

LECTURĂ

„Noi aceștia mai în vîrstă, care ne-am maturizat în mijlocul timpurilor, vă putem considera ca fericiți pe dumneavoastră a că-

ror tinerețe se împlinește acum, în zile pe care dumneavoastră le puteți dăruia mai fără grijă decât noi odinioară adevărului și științei. Eu mi-am consacrat științei viața, și mă bucur că mă aflu într-un loc de unde pot colabora în măsură mai mare și într-un cerc de acțiune mai extins decât pînă acum la răspîndirea și la animarea interesului mai înalt față de știință, putînd contribui în același timp la introducerea dumneavoastră în această muncă. Sper că voi reuși să câștig încrederea dumneavoastră și s-o merit. Dar inițial nu îmi este îngăduit altceva decât ca dumneavoastră să veniți cu încredere față de știință și încredere în dumneavoastră înșivă.

Curajul adevărului, credința în puterea spiritului constituie prima condiție a filozofiei... Despre măreția și puterea spiritului său nu-și poate face omul o idee suficient de mare, iar avînd această credință nu există nimic atât de tare și de rezistent, încît spiritul omului să fie incapabil să-l deschidă. Esența universului, la început ascunsă și închisă, nu are nici o forță care ar putea opune rezistență curajului cunoașterii. Această esență să se descopere în fața cunoașterii, să-și desfășoare bogăția și adîncimile înaintea acesteia și să i le dea ei spre a se bucura de ele”. (Hegel, *Prelegeri de istorie a filozofiei*, vol. I., București, Editura Academiei, 1962, p. 7).

„Prima condiție pentru o cercetare filozofică este să ai un spirit liber, cureauător (Marx, *Scrieri din tinerețe*).

„Pornim de la faptul că făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, progresul general al țării nu se poate realiza decât pe baza celor mai noi cuceriri ale științei, pe baza celei mai înaintate concepții despre lume și viață, materialismul dialectic și istoric”.

(Nicolae Ceaușescu, *Cuvîntare la adunarea festivă consacrată aniversării a 80 de ani de la crearea partidului politic al clasei muncitoare din România*, Editura politică, București, 1973, p. 36).

INTREBĂRI

1. Ce este filozofia ?
2. Explicați în ce constă deosebirea dintre cunoașterea filozofică și cunoașterea cu ajutorul științelor particulare !
3. În ce constă atitudinea valorificatoare (axiologică) a filozofiei ?
4. Pentru ce este necesar studiul filozofiei ?

(Urmare din pag. a VI-a)

senzorialului și raționalului. Relativ și absolut în cunoaștere. Problema adevărului. Practica — criteriu al adevărului. Unitatea dintre teorie și practică. Conștiință, atitudine, acțiune, creație.

Conștiința socială și formele conștiinței sociale. Conștiința socială. Dialectica raportului între existența socială și conștiința socială. Conștiința — produs al vieții sociale. Nivele și forme ale conștiinței sociale. Conștiința politică. Conștiința juridică și dreptul. Morala — formă a conștiinței sociale. Știința și rolul ei în dezvoltarea societății. Esența revoluției științifico-tehnice contemporane. Arta și funcțiile ei. Religia — reflectare denaturată a realității. Filozofia — ca formă a conștiinței sociale. Documentele P.C.R. cu privire la formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste.

Filozofia și problematica omului contemporan. Esența umană.

Umanismul militant al filozofiei marxiste. Omul — ființă creatoare. Personalitatea și dezvoltarea multilaterală a personalității —

obiectiv major al Programului P.C.R. de construire a socialismului și comunismului în România.

Lecție în cabinetul de istorie

Cabinetul de științe sociale

— Bibliografie —

Spre a veni în sprijinul profesorilor de științe sociale, publicăm mai jos o scurtă selecție (intocmită de Lőrincz Ștefan, de la Casa corpului didactic din Tg. Mureș), a unor titluri de articole apărute în presă despre rolul, locul și funcționalitatea cabinetelor de științe sociale.

Ele abordează aspecte teoretice și practice ale folosirii acestui modern instrument de învățămînt, transmit modalități de lucru și experiența dobîndită de profesorii în utilizarea lor.

Antonescu Nae: Cabinetul — centru metodic și științific. „Tribuna școlii”, anul II, nr. 46, 29 aprilie 1972, p. 7.

Apostol Gheorghe P.: Cabinetele de științe sociale — instrument al modernizării și creșterii procesului instructiv-educativ. „Tribuna școlii”, anul I, nr. 27, 11 dec. 1971, p. 7.

Burtan Florin: Funcționalitatea și organizarea cabinetului de științe sociale. Revista de pedagogie, anul XXI, nr. 1, ian. 1972, p. 60—63.

Căldare Valerian: Documentele de partid și structura lecției și cabinetului. „Tribuna școlii”, anul III, nr. 83, 17 febr. 1973, p. 7.

Costea Ioan: Cum am alcătuit materialele grafice ale cabinetului. „Tribuna școlii”, anul III, nr. 82, 10 febr. 1973, p. 5—6.

Demea V.: Lecția de recapitulare finală în cabinetul de științe sociale. „Tribuna școlii”, anul III, nr. 99, 9 iunie 1973, p. 5—6.

Dinulescu Florica: O inițiativă valoroasă: cabinetele de științe sociale în școli. „Scinteia”, anul XLI, nr. 9010, 6 ian. 1972, p. 4.

Dobrescu Paul: Cabinetele de științe sociale — mai activ integrate în procesul de învățămînt. Scinteia, anul XLI, nr. 9180, 16 iunie 1972, p. 4.

Dobrescu Paul și Iordăchescu Mihai: Cabinetele de științe sociale — nu simple expoziții, ci organisme vii, integrate procesului de învățămînt. „Scinteia”, anul XLI, nr. 9047, 3 febr. 1972, p. 6.

Drăgan Alexandru: Experiența unui cabinet de științe sociale. „Tribuna școlii”, anul II, nr. 43, 8 apr. 1972, p. 6—7.

Drăgan Alexandru: Planificarea muncii profesorului de științe sociale în contextul funcționalității complexe a cabinetului. „Tribuna școlii”, anul III, nr. 78, 13 ian. 1973, p. 6—7.

Enache Ion: Modalități de folosire a cabinetului. „Tribuna școlii”, anul III, nr. 80, 27 ian. 1973, p. 6—7.

Ludușan Traian Liviu: Repere în organizarea cabinetului de științe sociale. „Tribuna școlii”, anul II, nr. 46, 29 apr. 1972, p. 7.

Octavian Ana: „Erori” în funcționalitatea cabinetelor de științe sociale. „Tribuna școlii”, anul II, nr. 40, 18 mart. 1972, p. 5.

Profeanu Nicolae: Conținutul și funcționalitatea cabinetului de științe sociale. „Revista de pedagogie”, anul XXI, nr. 3, mart. 1972, p. 38—43.

Roseanu Rodica: Lecții viabile de științe sociale. „Tribuna școlii”, anul II, nr. 60, 9 sept. 1972, p. 3.

Ruță Georgeta: Constituirea cabinetelor de științe sociale. „Scinteia tineretului”, anul XXVII, nr. 6964, 7 oct. 1971, p. 1, 4.

Soloviev Ilie: Un cabinet de științe sociale. „Tribuna școlii”, anul II, nr. 31, 15 ian. 1972, p. 11.

Stupcanu Aurora: Funcționalitatea cabinetului de științe sociale. „Tribuna școlii”, anul II, nr. 37, 26 febr. 1972, p. 3.

Turcu Dorina: O sursă de informare, un cadru de dezbateri — cabinetul de științe sociale. „Scinteia tineretului”, anul XXVIII, nr. 7070, 9 febr. 1972, p. 5.

Ursu Tudor: Ecouri pe marginea unei mese rotunde cu tema: Lecția în cabinetul de științe sociale. „Tribuna școlii”, anul II, nr. 48, 13 mai 1972, p. 7.

Verdeș Monica: Lecția în cabinetul de științe sociale. „Tribuna școlii”, anul II, nr. 45, 22 apr. 1972, p. 6—7.

Tematica pentru învățămîntul ideologic al cadrelor didactice (1973 — 1974)

Venind în sprijinul activității de pregătire politico-ideologică a cadrelor didactice, de perfecționare în domeniul specialității fiecăruia prin posibilitățile pe care le creează cristalizarea unei gândiri marxist-leniniste și a unei conștiințe socialiste, revista noastră va publica în următoarele numere, în paginile suplimentului de științe sociale, materiale ajutătoare pentru învățămîntul ideologic, referitoare la orientarea și documentarea cititorilor în problemele actuale ale politicii create de partidul nostru, accentuînd semnificația deosebită a ultimelor documente de partid și de stat, de o importanță covârșitoare pentru construirea societății socialiste multilaterale dezvoltate în România.

În numărul de față menționăm — în sprijinul propagandiștilor și cursanților — recomandările pe teme pentru seminariile de învățămînt ideologic al cadrelor didactice pentru anul școlar 1973—1974.

TEMA 1

Preocupări actuale ale P.C.R. pentru perfecționarea formelor și metodelor de exercitare a rolului conducător al partidului. Plenarele C.C. al P.C.R. din februarie-martie și iunie 1973 cu privire la creșterea necontenită a rolului conducător al partidului în etapa făuririi societății socialiste multilaterale dezvoltate.

TEMA 2

Politica P.C.R. — expresie vie a aplicării create de marxism-leninismului la condițiile țării noastre. Contribuția partidului nostru la dezvoltarea și îmbogățirea teoriei și practicii revoluționare a clasei muncitoare.

TEMA 3

Dinamismul creșterii economice, progresul rapid al întregii vieți sociale — caracteristici definitorii ale evoluției României contemporane. Îndeplinirea cincinalului înainte de termen — condiție fundamentală a accelerării progresului social-economic, sarcină de onoare a fiecărui colectiv de muncă.

TEMA 4

Conducerea planificată a activităților economico-sociale în țara noastră. Orientările și sarcinile stabilite de Conferința Națională a P.C.R. privind creșterea rolului factorului conștient în desfășurarea programului partidului și îmbunătățirea în continuare a planificării economico-sociale. Rolul și funcțiile Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale.

TEMA 5

Creșterea economică și implicațiile sale asupra mediului înconjurător. Preocuparea P.C.R. pentru protejarea mediului ambiant, a condițiilor optime de viață, pentru combaterea poluării și efectelor nocive ale progresului tehnologic. Legea privind protecția mediului ambiant.

TEMA 6

Semnificația măsurilor adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. din iunie 1973 pentru dezvoltarea și perfecționarea învățămîntului în etapa actuală.

TEMA 7

Partidul Comunist Român — continuatorul tradițiilor de luptă ale poporului român pentru libertate socială și națională, al mișcării muncitorești și democratice din România. Concepția partidului nostru cu privire la aprecierea trecutului istoric al poporului nostru.

TEMA 8

Sensul contemporan al spiritului revoluționar și al patriotismului socialist. Angajarea plenară a tineretului în eforturile create de întregul popor — formă superioară de manifestare a responsabilității sociale, a spiritului revoluționar și a patriotismului tinerei generații.

TEMA 9

Rolul femeii în societatea noastră. Măsurile stabilite de Plenara C.C. al P.C.R. din iunie 1973, cu privire la promovarea tot mai activă a femeilor în viața social-politică a țării și îmbunătățirea condițiilor lor de muncă și viață.

TEMA 10

Educarea materialist-științifică a tineretului școlar și universitar — funcție importantă a procesului de învățămînt.

TEMA 11

Mutații și schimbări în direcția destinderii și colaborării, a afirmării politicii de independență națională a popoarelor, a participării tuturor statelor la soluționarea problemelor internaționale. Contribuția României la dezvoltarea relațiilor de colaborare și înțelegere între popoare, la consolidarea păcii și securității în Europa.

CONSULTAȚII • RECOMANDĂRI METODICE • DEZBATERI •
INVĂȚĂMÎNTUL IDEOLOGIC AL CADRELOR DIDACTICE

Ultimele documente de partid și cu deosebire Plenara C.C. al P.C.R. din 18 — 19 iunie a.c. au subliniat importanța deosebită pe care o au științele sociale în învățămîntul nostru, faptul că ele reprezintă piatra unghiulară pentru însușirea și înțelegerea tuturor fenomenelor economice, culturale și sociale.

Între disciplinele sociale, filozofia ocupă un loc de frunte. Pentru a veni în ajutorul profesorilor care predau această disciplină în licee publicăm în acest număr primele trei lecții din manualul de filozofie pentru anul III, care va fi difuzat după deschiderea anului școlar.

Obiectul și definiția filozofiei

1. FILOZOFIA — CONCEPȚIE GENERALĂ DESPRE LUME

De-a lungul veacurilor conceptul de filozofie a fost utilizat cu înțelesuri diferite. Conținutul lui s-a modificat într-o oarecare măsură de la o epocă la alta sau de la un gânditor la altul. El și-a păstrat totuși anumite trăsături, permițînd astfel delimitarea a ceea ce este filozofia în fapt de alte preocupări ale spiritului uman. În întreaga sa istorie, filozofia, ca domeniu specific al vieții spirituale, s-a înfățișat ca o străduință de cunoaștere a lumii în totalitatea ei. În creația sa filozofică omul a urmărit și urmărește elaborarea unei concepții de ansamblu asupra realității, a unei explicații care să dezvăluie legăturile cele mai intime care există între lumea lucrurilor și aceea a ideilor, între universul fizic și cel spiritual cu toată multitudinea lor de manifestări și semnificații.

Filozofia se delimitează astfel

de științele particulare prin faptul că fiecare dintre acestea oferă cunoștințe numai despre una sau alta din categoriile de fenomene ale realității. Astronomia are ca obiect de studiu natura și configurația corpurilor cerești, fizica — universul proceselor fizice; biologia cu ramurile ei studiază fenomenele vieții, sociologia se ocupă de comunitățile umane, de om în raporturile lui cu ceilalți oameni etc. Toate științele particulare ale naturii sau societății au caracter mai concret, descriu și explică doar anumite zone sau aspecte ale realității. Filozofia, avînd ca obiect realitatea în ansamblu, caută să descopere esența acesteia, legile cele mai generale ale manifestărilor ei. Cu alte cuvinte, filozofia elaborează adevărurile cele mai adînci, cele care ne pot oferi o înțelegere mai deplină a adevărilor parțiale și o concepție de sinteză, superioară, asupra existenței în general.

Ceea ce mai deosebește apoi cunoașterea filozofică de cea științifică constă în faptul că ea nu este doar o cunoaștere a realității, ci și o cunoaștere a cunoașterii. Fiind teorie a existenței, filozofia este și teorie a cunoașterii, a naturii izvoarelor, condițiilor; metodelor, limitelor și valorii acestora.

2. FILOZOFIA CA ATITUDINE VALORIFICATOARE

Filozofia nu este numai cunoaștere. Chiar sensul inițial al termenului este acela de „iubire de înțelepciune“, iar înțelepciunea înseamnă, pe lângă o cunoaștere a lucrurilor și a oamenilor, și o chibzuită apreciere a tot ceea ce ne înconjoară, ca și o comportare adecvată împrejurărilor.

În această ordine de idei, filozofia s-a interesat de individul uman ca atare, de rostul lui în lume, de sensul vieții lui, de fericirea la care are dreptul să aspire și să și-o realizeze. Aceasta a fost încă una din problemele principale pe care și-au pus-o aproape toți filozofii de seamă din toate timpurile. Filozofia s-a interesat de ordinea social-politică a vremii respective, a pus problema legilor, a dreptății și a nedreptății, a valorii structurii sociale a epocii militînd pentru sau împotriva ei. Încă în antichitatea greacă, sofistii ca și Socrate, Platon și alții, și-au exprimat dezacordul cu legiurile și instituțiile tradiționale. Filozofii secolului al XVIII-lea au militat pentru răsturnarea rînduieilor feudale, iar Hegel, prin unele poziții ale lui, a susținut statul prusac. Marx și Engels și-au îndreptat întreaga lor putere de gândire și militantismul lor revoluționar spre răsturnarea definitivă a orînduirii capitaliste și trecerea la o nouă orînduire, care să înlăture exploatarea, să realizeze libertatea de gândire și acțiune. Să

(Continuare în pag. a II-a)

(Urmare din pag. a III-a)

București, Editura politică, 1967, p. 342).

„După cum au răspuns, într-un sens sau în celălalt, la această întrebare, filozofii s-au împărțit în două mari tabere. Cei care au susținut primordialitatea spiritului față de natură și care au admis deci, în ultimă instanță, o creație a lumii într-un fel sau altul — și această creație este adeseori la filozofi, bunăoară la Hegel, mult mai încălțată și mai absurdă decît în creștinism — au format tabăra idealismului. Ceilalți, care au considerat natura ca primordială, aparțin diferitelor școli ale materialismului“ (Ibidem, p. 343).

INTREBĂRI

1. Care este problema fundamentală a filozofiei?
2. Ce răspuns dă materialismul la această problemă?
3. În ce constau soluțiile propuse de idealism?
4. Ce înseamnă a gândi dialectic realitatea?
5. În ce constă modul metafizic de gândire a realității?

Lectură în cabinetul de filozofie al Liceului „Ion Neculce“ din Capitală

Condiționarea social-istorică a gândirii filozofice

O cercetare științifică a gândirii filozofice privită în dezvoltarea ei istorică presupune aflarea cauzelor care au determinat atât apariția acestei gândiri cît și natura — materialistă sau idealistă — a diverselor concepții. De asemenea o astfel de cercetare presupune și explicarea diferitelor etape ale dezvoltării istorice a gândirii filozofice.

Cauzele apariției și dezvoltării istorice a filozofiei rezidă în fenomene și stări de ordin social, economic, politic, științific-cultural. Filozofia și știința au apărut numai la un anumit nivel de dezvoltare a societății, cînd aceasta s-a împărțit în clase, cînd au fost acumulate bogății ca urmare a exploataării maselor de sclavi. s-au dezvoltat civilizația și cultura. În aceste condiții, interesul pentru cunoștințe științifice și tehnice avea ca mobil realizarea unor avantaje materiale și mai mari, prin aplicarea acestor

cunoștințe în producția agricolă, meșteșuguri, navigație, construcții. Filozofia — care, dealtfel, îngloba la început și multă vreme după aceea toate științele particulare — a apărut în centrele orășenești cele mai civilizate și mai bogate, unde existau condiții pentru a se medita mai în voie asupra universului, a elementului sau elementelor componente ale realității, asupra fenomenelor naturii, vieții omenești, a conduitei în viață, a fericirii, a celei mai bune forme de guvernare etc. Filozofia are prin urmare origine și funcție socială. Se cere deci ca, pentru o bună explicare și înțelegere a concepțiilor filozofice, să avem în vedere de fiecare dată condițiile istorice ale epocii, starea economică, socială și politică a societății în care acestea au apărut, caracterul și particularitățile luptei de clasă, nivelul dezvoltării științei, influența ideilor filozofice anterioare.

I. IMPORTANȚA ȘI LIMITELE FACTORULUI ECONOMIC

Factorul social-economic este în cele din urmă determinant în formarea conștiinței umane, a concepțiilor și ideilor omului. Acest mare adevăr științific l-a dezvăluit Marx, care spune: „Nu conștiința oamenilor este aceea care le determină existența, ci invers: existența lor socială le determină conștiința“. Acest adevăr este pe deplin valabil și în ceea ce privește filozofia. Dar această determinare nu a însemnat pentru clasicii marxismului — cum arată Engels în *Scrisoarea către Bloch* — că factorul economic este singurul care determină istoria, nici că această determinare, în ultimă instanță, se manifestă mecanic și direct. În acest cadru, trebuie să avem în vedere că determinarea socială a ideilor filozofice nu este un fenomen simplu și de aceea nici nu comportă o dezlegare simplistă. Chiar originea de clasă a unui filozof nu este prin ea însăși un indicator sigur cu privire la orientarea sa filozofică. De asemenea, structura intelectuală, personalitatea gin-

(Continuare în pag. a V-a)

(Urmare din pag. a IV-a)

ditorului, volumul și natura informației sale științifice își pun în mod sigur o amprentă pronunțată asupra concepției filozofice pe care și-o formează.

2. De la apariția lor și pînă astăzi, cele două linii „partidele în filozofie” — cum le-a denumit Lenin, materialismul și idealismul — s-au aflat în permanentă luptă. Această luptă de idei reflectă, în ultima instanță, lupta de clasă din orinduirile sociale bazate pe clase antagoniste. În această luptă, materialismul reprezintă, în general, clasele sociale în ascensiune, forțele sociale înaintate, progresiste, interesate în dezvoltarea producției, în dezvoltarea științei. Idealismul, dimpotrivă, reprezintă, în general, concepția claselor sociale în declin, a forțelor sociale perimate, conservatoare, reacționare. Încercările pe care le fac mai toți istoricii burghezi de a ignora această opoziție și luptă dintre materialism și idealism, precum și cauza ei de clasă, sînt neștiințifice, în afara adevărului istoric.

Originea socială, de clasă, a unui gânditor poate fi în general un indiciu asupra uneia dintre sursele ideilor sale, dar acesta este valabil numai în cazul în care gânditorul respectiv rămîne fidel întru totul intereselor și ideologiei clasei din care provine. Altfel stau, desigur, lucrurile cînd gânditorul se desprinde de propria sa clasă și adoptă poziția politică și concepția despre lume a altei clase. Astfel de cazuri au existat de-a lungul istoriei filozofiei.

Elaborîndu-se în societate, viziunile filozofice nu sînt și nu pot fi străine de marile frămîntări sociale; de confluențele economice și politice ale oamenilor, ale modurilor lor de a se grupa. Ideile filozofice, oricît de abstracte și de pure ni s-ar părea, vizează, apără sau condamnă pozițiile de ordin economic și politic ale grupărilor sociale mari. Situația spontană sau conștientă, mărturisită sau nemărturisită, a unui filozof sau a unei linii filozofice pe punctul de vedere al unui anumit grup social exprimă *partințitatea* filozofiei. Filozofia nu poate fi nepartinică chiar și atunci cînd unii filozofi sau unele curente filozofice afirmă pretenția situării lor pe deasupra pozițiilor de clasă și de partide, ci promovează o anumită partințitate, exprimă și apără interesele de ordin general ale unui

anumit grup de oameni. E vorba însă în acest caz de interese restrînse, retrograde, de o partințitate mascată, voalată. Filozofia marxistă își proclamă deschis și conștient caracterul partinic, însușirea ei de a fi filozofie a clasei muncitoare. În orice mod de promovare a partințității, avea de-a face cu extensiuni și incursiuni ale filozofiei în politică și ale politicii în filozofie. Dealtfel, între aceste două domenii de viață spirituală au fost întotdeauna raporturi foarte strînse.

3. IZVOARE TEORETICE

Un rol important în constituirea concepției filozofice și în dezvoltarea ascendentă a gândirii filozofice l-au avut și îl au cunoștințele științifice care au deschis de multe ori orizonturi hotărîtoare mediației filozofice, sprijinind-o în formarea unor concepții tot mai apropiate de realitate.

Nu trebuie trecută cu vederea influența pe care o exercită, unele asupra altora, concepțiile filozofice, privite bineînțeles în succesiunea lor. Fiecare filozof s-a interesat de ceea ce au gândit filozofii dinaintea lui, avînd fie o poziție de acceptare, fie de respingere a tezelor enunțate de aceștia. Dar nu putem explica un filozof sau un sistem filozofic numai pe baza ideilor gânditorilor anteriori, deși în multe cazuri aceste influențe sînt vizibile.

Mai poate fi adăugat și un factor interior, care ține chiar de gândirea filozofului. Gîndirea reflectă realitatea prin noțiuni, care uneori, sînt destul de abstracte, adică nu se însoțesc de imaginea sau reprezentarea concretă a obiectului lor. Acei dintre filozofi care consideră permanent aceste noțiuni ca semnificînd existența unor obiecte corespunzătoare, în afara gândirii, rămîn pe poziții materialiste, iar cei care, dimpotrivă, alunecă pe panta considerării acestor elemente ale gândirii ca existente dincolo de gîndire, confundîndu-le cu obiectele materiale sau, mai degrabă, substituindu-se acestora, trec pe poziții idealiste.

Dar, după cum s-a precizat mai înainte, în cele din urmă toți acești factori care acționează în procesul formării unei concepții filozofice au la bază condiții social-economice pe care trebuie să le considerăm factorii cei mai puternici ce determină apariția și dezvoltarea istorică a gândirii filozofice.

LECTURĂ

„...Potrivit concepției materialiste a istoriei, factorul hotărîtor în istorie este, în ultimă instanță, producerea și reproducerea vieții reale. Nici Marx, nici eu n-am afirmat vreodată mai mult. Și dacă cineva denaturează această aserțiune susținînd că factorul economic este singurul hotărîtor, prefăce teza de mai sus într-o frază goală, abstractă și absurdă. Situația economică este baza, dar diferitele elemente ale suprastructurii: formele politice ale luptei de clasă și rezultatele ei — constituțiile date de clasa biruitoare după cîștigarea luptei etc. —, formele juridice, fără a mai vorbi de oglindirea tuturor acestor lupte reale în mințile participanților, teoriile politice, juridice, filozofice, concepțiile religioase și dezvoltarea lor ulterioară într-un sistem de dogme, toate aceste elemente exercită, de asemenea, o influență asupra desfășurării luptelor istorice și determină, în multe cazuri, în special forma lor. Există aici o interacțiune a tuturor acestor factori, în cadrul căreia mișcarea economică, creîndu-și drum prin mulțimea nesfîrșită de întîmplări... se impune în cele din urmă ca ceva necesar”.

(*Engels către Joseph Bloch la Königsberg* (fragment); în: Marx-Engels, Opere alese, vol. 2, București, Editura politică, 1967, p. 459-460).

„De faptul că uneori tinerii dau laturii economice mai multă importanță decît i se cuvine, sîntem vinovați în parte noi înșine, Marx și eu mine. Față de adversarii a trebuit să accentuăm acest principiu fundamental, pe care ei îl negau și n-am avut întotdeauna vreme, loc și prilej să acordăm suficientă atenție celorlalți factori care participă la această interacțiune...” (Ibidem, p. 461).

INTREBĂRI

1. Ce înseamnă cercetarea științifică a filozofiei?
2. Care sînt factorii explicativi ai concepțiilor filozofice și ai dezvoltării istorice a gândirii filozofice?
3. Prezentați rolul factorului economic în explicarea gândirii filozofice.
4. În ce constă caracterul de clasă al concepțiilor filozofice.
5. Care sînt izvoarele teoretice ale concepțiilor filozofice și în ce măsură devin cauze explicative ale acestora?

TEMATICILE ORIENTATIVE

Ca răspuns la întrebările unor cititori, comunicăm că în anul școlar 1973—1974, sint în vigoare tematicile orientative ale programelor de științe sociale utilizate în anul școlar precedent — inclusiv tematica orientativă a programei de filozofie pentru anul III al liceului de cultură generală.

Publicăm, mai jos, Proiectul tematicii orientative pentru anul școlar 1974—1975 a programei de filozofie la anul III (cu 2 ore de predare săptăminal), invitând cititorii revistei să îl studieze cu atenție și să trimită observațiile și sugestiile ce le au de făcut Direcției științelor sociale, activităților educative și sportive — Ministerul Educației și Învățământului, str. Nuferilor nr. 30 București.

PROIECT

TEMATICA DE FILOZOFIE

pentru anul școlar 1974—1975

— 2 ore pe săptămână —

I INTRODUCERE

Obiectul și definiția filozofiei. Problema fundamentală a filozofiei. Liniile fundamentale în dezvoltarea gândirii filozofice. Condiționarea social-istorică a gândirii filozofice. Partinitatea filozofiei.

Relația dintre filozofie și alte forme ale conștiinței sociale. Filozofia și societatea.

Materialismul dialectic și istoric — filozofie a epocii de trecere la comunism. Misiunea istorică și funcțiile filozofiei marxiste. Importanța studierii filozofiei.

II. ELEMENTE DE ISTORIE A FILOZOFIEI

Filozofia în antichitate. Filozofia Orientului antic. Filozofia în Grecia antică. Filozofia în Roma antică. Principalele caracteristici ale luptei dintre materialism și idealism în filozofia antică.

Filozofia în Evul mediu. Continuarea tradițiilor materialiste în opoziție cu gândirea idealistă și religioasă.

Filozofia modernă. Filozofia Renașterii. Umanismul. Lupta dintre materialism și idealism în secolul al XVII-lea. Iluminismul

și materialismul sec. al XVIII-lea. Filozofia clasică germană. Socialismul utopic și democratismul revoluționar. Reacția iraționalistă în filozofia de la mijlocul secolului al XIX-lea. Pozitivismul.

Filozofia românească în secolele XV-XVIII și prima jumătate a secolului al XIX-lea. Gândirea social-politică și filozofică în perioada revoluției de la 1848.

Marxismul — treaptă superioară în evoluția gândirii filozofice. Geneza filozofiei marxiste. Baza socială a apariției marxismului și izvoarele sale teoretice. Esența revoluției înfăptuite de marxism în filozofie. Etapa leninistă în filozofia marxistă. Contribuția leninismului la dezvoltarea filozofiei marxiste. Caracterul creator și militant al marxism-leninismului. Marxism-leninismul și practica revoluționară.

Confruntarea filozofiei marxiste cu filozofia burgheză în a doua jumătate a secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea.

Filozofia românească în a doua jumătate a secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea. Pătrunderea și răspindirea marxismului în România.

Filozofia burgheză contemporană. Critica principalelor curente și orientări din filozofia burgheză contemporană.

Filozofia românească între cele două războaie mondiale.

Victoria filozofiei marxiste în România. Dezvoltarea creatoare a gândirii marxiste în documentele P.C.R. Direcțiile principale ale cercetării filozofice din R. S. România în etapa actuală. Rolul și sarcinile filozofiei marxist-leniniste în procesul făuririi societății socialiste multilateral-dezvoltate.

III. FILOZOFIA MARXISTĂ, NOȚIUNI FUNDAMENTALE DE MATERIALISM DIALECTIC ȘI ISTORIC

Materialitatea lumii — Materia — entitatea existențială fundamentală. Mișcarea — modul de existență a materiei. Timpul și spațiul — forme fundamentale de existență a materiei. Structuralitatea — atribut al materiei în mișcare. Unitatea și diversitatea lumii materiale. Natură și societate. Existența socială.

Conexiunea și determinismul universal. Condiționare și cauzalitate. Necesitate și întâmplare. Legea. Specificul determinismului social. Subiectiv și obiectiv, spontan și conștient în viața socială. Problema libertății și responsabilității sociale. Determinismul și conducerea vieții sociale de către P.C.R.

Dialectica dezvoltării. Izvorul dezvoltării. Legea unității și luptei contrariilor. Contradicțiile în societatea socialistă. Mecanismul dezvoltării. Legea trecerii de la schimbări cantitative la schimbări calitative. Evoluție și revoluție în viața socială. Sensul dezvoltării. Legea negării negației. Progresul social. Factorii progresului social în societatea socialistă multilateral dezvoltată.

Conștiința și funcțiile ei. Reflectare și conștiință. Conștiința — funcție a materiei superior organizate. Cunoașterea — funcție fundamentală a conștiinței. Rolul practicii în cunoaștere. Treptele cunoașterii. Unitatea

(Continuare în pag. a VII-a)

Liniile filozofice fundamentale

Întrebarea care ni se pune acum este cum anume trebuie să formulăm problema fundamentală a filozofiei, aceea de care, mai apropiat sau mai îndepărtat, sînt legate toate celelalte probleme și care devine astfel nucleul central al conținutului și, în același timp, al filozofiei însăși. Răspunsul este acela că în toate concepțiile filozofice există o astfel de problemă, explicit sau implicit rezolvată; aceasta este problema raportului dintre materie și conștiință, dintre existență și gândire.

Aprofundînd această problemă apar două întrebări principale și în strînsă relație una cu alta: care dintre cei doi factori — materia și conștiința — este prim și determinant, în raport cu celălalt; poate într-adevăr gândirea să cunoască, adică să reflecte, adecvat realitatea?

1. MATERIALISM ȘI IDEALISM

Răspunsurile la prima dintre aceste întrebări s-au așezat, de obicei, pe două linii radical opuse: materialismul și idealismul.

Materialiștii au demonstrat că materia, necreată și indestructibilă, este originea primă și substanța a tot ceea ce există în univers, că însăși conștiința umană reprezintă un produs al materiei superior organizată, creierul omenesc. În același timp, materialiștii afirmă și demonstrează că: lumea are o existență obiectivă, independentă și premergătoare conștiinței; că lumea nu este „creată” de nici o presupusă și imaginară „ființă” supremă, așa cum sînt prezentate lucrurile în mitologiile din etapa premergătoare apariției filozofiei, în toate reprezentările mistice religioase și în concepțiile filozofice idealiste. Potrivit explicațiilor filozofilor materialiști lumea materială prezintă o legitate internă, o cauzalitate naturală lipsită de hiatusuri. Acești filozofi afirmă că în lume nu există miracole, nu sînt fenomene care să apară din nimic sau să se aneantizeze ci întreaga lume se desfășoară pe baza unui determinism cauzal ce-i este proniu.

Materialismul este deci acel curent filozofic principal care în problema raportului dintre gândire și existență acordă materiei rolul de factor prim, preexistent gândirii și conștiinței. Forma lui

superioară este materialismul filozofic marxist.

Idealismul reprezintă linia de concepții opuse materialismului. Reprezentantii săi, acordînd înțelitate spiritului, conștiinței consideră materia ca generată de cauze sau componente spirituale. Idealismul consideră conștiința fie ca substanță a lumii, fie ca forță și inteligență creatoare și permanent diriguitoare a tot ceea ce se întîmplă în univers.

Idealismul cunoaște două variante principale: idealismul obiectiv și idealismul subiectiv. În fond, ambele variante rezolvă de pe aceeași poziție problema fundamentală a filozofiei. Potrivit concepțiilor idealist-obiective, universul se explică printr-o rațiune sau spirit universal care ar exista dincolo de individ și independent de el. Idealismul subiectiv consideră că toate lucrurile ar fi simple senzații, reprezentări, produse ale conștiinței individuale, dincolo de care nu se află obiecte cu adevărat reale, independente de om.

Idealismul, sub toate formele sale, răsturnînd raporturile fi-rești care există între materie și conștiință, prezintă o imagine denaturată, neștiințifică a realității. De aceea, din acest punct de vedere el este foarte aproape de reprezentările mistice, religioase, uneori fiind îmbinat cu astfel de reprezentări. Nu se confundă însă cu ele, pentru că religia folosește drept metodă și criteriu al adevărului credința, în timp ce concepțiile filozofice idealiste caută să se justifice de multe ori pe calea argumentărilor logice, raționale.

Potrivit celor două linii fundamentale în dezvoltarea istorică a gândirii filozofice, orice concepție filozofică se așează, fie de partea materialismului, fie de partea idealismului, ventru că o a treia linie nu este posibilă: dualismul, care afirmă în același timp ca substanțe ale lumii atât materia cit și spiritul trebuie considerat și el o variantă a idealismului, de vreme ce nu acceptă primordialitatea materiei în raport cu conștiința.

2. DIALECTICA ȘI METAFIZICA

Conceperea și cercetarea filozofică a modului de a fi al realității cunosc și ele două abordări teoretice diferite.

Gîndirea dialectică pleacă de

la ideea unității și diversității lumii, a interdependenței și interacțiunii părților ei, a permanenței schimbării și dezvoltării, acestea avînd cauza adîncă în contradicțiile din interiorul obiectelor și fenomenelor. Potrivit teoriei dialectice, realitatea se află în mișcare, schimbare, devenire.

Gîndirea metafizică consideră și cercetează fenomenele pornind de la convingerea că acestea sînt izolate unele de altele. Reprezentantii acestui mod de gîndire nu acceptă ideea dezvoltării, consideră mișcarea ca o simplă creștere cantitativă și o explică prin cauze externe, deschizînd drum, în cele din urmă, acceptării unei forțe supranaturale drept cauză a întregului universal.

În diversele etape ale dezvoltării istorice a gîndirii filozofice au predominat fie dialectica, fie metafizica, aceasta datorită în primul rînd nivelului respectiv de dezvoltare a științelor.

Dar aceste două abordări teoretice ale modului de a fi al realității nu sînt obligatoriu legate de rezolvarea materialistă sau idealistă a problemei fundamentale a filozofiei. O dovedește faptul că există concepții materialiste nedialectice, de exemplu concepția lui Democrit, în timp ce filozofia idealistă a lui Hegel este dialectică.

Aceste două modalități de gîndire — cea dialectică și cea metafizică — sînt prezente de-a lungul întregii istorii a filozofiei în opoziție și în luptă una cu alta, această opoziție și luptă făcînd parte din însuși obiectul istoriei filozofiei.

Rezolvarea justă, adică materialistă, a problemei fundamentale este de o mare importanță în rezolvarea tuturor celorlalte probleme ale filozofiei, ca și în asigurarea progresului cunoașterii în domeniul tuturor științelor particulare. Formularea problemei fundamentale a oferit istoriei filozofiei criterii științifice pentru aprecierea diferitelor concepții și a contribuit la o mai bună precizare a obiectului acestei discipline

LECTURĂ

„Marea problemă fundamentală a oricărei filozofii, îndeosebi a filozofiei moderne, este aceea a raportului dintre gîndire și existență”. (Friedrich Engels Ludwig Feuerbach și sfîrșitul filozofiei clasice germane, în Marx-Engels, Opere alese, vol. 2.,

(Continuare în pag. a IV-a)

La întrebarea redacției:

Cum apreciați pregătirea candidaților la examenul de definitivat?

Răspund:

Prof. univ. dr. doc. DUMITRU TODORAN
rectorul Institutului central de perfecționare a personalului didactic

„Dacă există vreun domeniu în care se învederează necesitatea îmbinării științei teoretice cu cercetarea și practica, fără îndoială că unul din aceste domenii este cel educațional. Presupunând că în formarea profesorului «știința teoretică» este echivalentul asimilării specialității, «cercetarea» familiarizează cu tehnicile științifice de determinare a fenomenelor educaționale (cunoașterea clasei, a elevilor, a mediului familial al acestora etc.), iar «practica» echivalând cu activitatea de predare propriu-zisă în clasă, e cert că informația de specialitate și informația pedagogică din perioada de pregătire sînt hotărîtoare pentru eficiența practicii educaționale.

De repetate ori am afirmat și am insistat să se renunțe la disocierea nejustificată între pregătirea de specialitate și pregătirea pedagogică. Profesunea de cadru didactic este structurală, integrală, indisolubilă în legăturile sale, o profesiune distinctă de oricare alta. Cultura de specialitate și cultura pedagogică, grefate pe un fond solid de cultură generală, constituie fără îndoială elementul esențial în formarea viitorului profesor. În activitatea didactică, informația de specialitate poate rămîne un balast neînțeles pentru elevi chiar dacă este meticuloasă asimilată, dacă lipsește cunoașterea temeinică a metodologiei și tehnologiei învățămîntului.

Totuși, inegalitatea pregătirii științifice teoretice și a practicii pedagogice e un fapt de experiență curentă, — datorat în parte și opțiilor eronate de a formula unele probleme, cum ar fi de exemplu aceasta: ce este mai important pentru formarea unui profesor, să comunice un stoc de cunoștințe cu o metodologie și tehnologie pedagogică avansată fără să fie un specialist în disciplina respectivă, sau să fie specialist care din punct de vedere metodologic nu cunoaște nici cele mai elementare noțiuni pedagogice? Așa se explică persistența unor prejudecăți dăunătoare care își fac ecou ori de cîte ori se discută planurile de învățămînt ale facultăților care pregătesc cadre didactice și care, pornind de la optica greșită de care vorbeam mai sus, nu lasă locul cuvenit științelor pedagogice în formarea viitoarelor cadre didactice.

Ce concluzii se desprind din proba de definitivat în perspectiva premiselor enunțate mai sus? În general, se constată că între media diplomei de ab-

solvire a facultății și media la examenul de definitivat există diferențe apreciabile în minus. Cercetările ar fi cazul să determine motivele acestei situații. Probele examenului de definitivat care urmăresc să determine în primul rînd nivelul pregătirii teoretice și practice de specialitate, precum și pregătirea ideologică și pedagogică se desfășoară în mod destul de școlaresc, iar inspecția în clasă care dacă ar îndeplini anumite condiții, ar trebui să fie o probă decisivă, nu intră în calculul mediei, fiind doar un simplu «bilet» de intrare la examen. În multe cazuri, care merg uneori pînă la 15—20 la sută, mediile obținute de candidații la specialitate sînt sub media de admisibilitate finală, dar sînt compensate de notele obținute la pedagogie și la proba de socialism. Așa, bunăoară, un candidat cu media 6 la specialitate (medie care-i îngăduie să se prezinte la proba următoare, dar este sub media 7 de trecere a examenului de definitivat) este «echilibrată» cu media 8 sau 10 obținută la pedagogie și socialism științific. Nu este oare și acest fapt susceptibil de cercetare și nu e oare un rezultat negativ al sistemului de formare a profesorului în facultate? La o comisie de matematică sînt respinși la proba scrisă 90 la sută din candidați, comisie la care s-au aplicat aceleași criterii ca la celelalte comisii unde procentul celor respinși a fost rezonabil. S-au adunat oare în regiunea respectivă candidații cei mai slabi din toată țara la comisia respectivă, sau sînt și alte cauze care trebuie cercetate cu toată atenția? Probabil că odată aceste cauze descoperite vor repune în discuție însuși modul general de desfășurare a examenului, care va trebui serios amendat, introducîndu-se probe suplimentare sau chiar înlocuind total probele clasice actuale în vigoare. Ne gîndim, de exemplu, la un punctaj (de ex. 500 de «elemente») care să cuprindă specialitățile de bază ale examenului, cît și inspecția și care, odată verificate cu minuțiozitate de către comisii permanente de definitivat, să asigure obiectivitatea, fidelitatea și validitatea aprecierii. Nu mai amintesc de faptul că prezentîndu-se mase de profesori în perioada scurtă de examen, oricîte măsuri organizatorice s-ar lua, apar fisuri care afectează cel puțin parțial determinarea riguroasă a pregătirii candidaților.

Prof. univ. dr. O. ȘAFRAN
Universitatea București

„Pregătirea candidaților pentru proba «Pedagogie» a examenului de definitivare în învățămînt și pregătirea pedagogică a acestora sînt — deși legate între ele — două aspecte diferite ale perfecționării profesorilor începători.

Legate între ele, în sensul că **pregătirea pentru examen** nu rămîne în principiu, fără consecințe pozitive asupra **pregătirii pedagogice**, a cărei expresie este valoarea muncii instructiv-educative desfășurate la catedră (Tocmai de aceea: „definitivatul” este una dintre treptele perfecționării cadrelor didactice”). Și totuși, aspecte diferite, dacă înțelegem prin **pregătirea pentru examen** anularea sau împropățarea ad hoc a unor cunoștințe iar prin **pregătirea pedagogică** o specializare deja obținută, fie și într-o formă incipientă.

Ținînd seama de această destinație, vom spune că, în general, (explicațiile au fost puține) candidații examinați de mine, în recenta sesiune, s-au pregătit pentru examen, adică și-au împropățat cunoștințele. După cum au mărturisit, unii — recitînd notițele luate la cursul de pedagogie în timpul studenției, alții — folosînd manualele curente (chiar și pe cel destinat elevilor din liceele pedagogice de învățători). Mulți au dobîndit — în cadrul cursurilor de pregătire organizate de I.C.P.P.D. — și cunoștințe noi.

Pregătirea pedagogică a candidaților nu poate fi însă considerată a fi satisfăcătoare (tot cu puține excepții). În afară de reproducerea, mai mult sau mai puțin fidelă, a unor cunoștințe, cei mai mulți candidați nu au izbutit altceva. Răspunsurile lor nu au fost — așa cum s-ar fi cuvenit — expresia strădaniei de a-și lămurii, prin studierea unor lucrări de pedagogie, problemele pe care le ridică, inevitabil, propria lor activitate la catedră.

Pentru mine, a fost evident că pregătirea lor pentru lecțiile „de miine” nu include în măsura necesară — și efortul de a obține un plus de informare pedagogică. Așa de exemplu, la întrebări ca: «Analiza cibernetică a procesului de învățămînt: Atribuțiile gîndirii creatoare»; «Accentuarea caracterului formativ al procesului de învățămînt — esență a modernizării școlii contemporane» ș.a. — candidații nu au putut da decît răspunsuri vagi și, uneori confuze.

Este în afară de orice îndoială că tinerii profesori ar trebui — pe de o parte — să învețe în facultate mai multă pedagogie iar — pe de altă parte — să fie în mai mare măsură ajutați, în școlile în care funcționează să înțeleagă că profesia de educator implică o continuă informare pedagogică.

Conf. univ. IULIAN NICA
director adjunct al Institutului de cercetări pedagogice

„O nouă promoție de profesori au promovat examenul de definitivat. Rezultatele obținute sînt în general, bune și foarte bune, ceea ce dovedește că majoritatea candidaților au înțeles imoerativele învățămîntului din țara noastră izvorite din Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din 18—19 iunie a.c. privind dezvoltarea și modernizarea școlii românești.

În calitate de examinator la psihologie-pedagogie, la una din comisiile la care s-au prezentat profesorii de limbă și literatură română, am constatat o creștere substanțială a nivelului de pregătire a candidaților. Multe răspunsuri au dovedit maturitate de gîndire a profesorilor noștri lîneri capacitatea de interpretare și aplicare a cunoștințelor

teoretice la viața școlii în procesul de formare și dezvoltare a tineretului în concordanță cu idealul educativ al societății noastre.

Ținînd seama că perfecționarea înseamnă o permanentă acumulare a noului, ar fi necesar să se organizeze mai bine informarea pedagogică a profesorilor fie prin revistele de specialitate, fie prin literatura pedagogică căreia ar trebui să i se acorde un spațiu sporit în planurile editoriale

O asemenea acțiune bine organizată ar fi o garanție pentru realizarea unui proces continuu de perfecționare de permanent contact cu cercetarea și practica educațională, un element stimulator în modernizarea procesului de învățămînt.”

Conf. univ. dr. VASILE BUNESCU
proector al Institutului central de perfecționare a personalului didactic

„Recent am fost președintele unei comisii de definitivare în învățămînt a învățătorilor. Constatările, în ce privește pregătirea lor pedagogică, sînt îmbucurătoare. În primul rînd, ei cunosc bine fundamentele politice și științifice ale direcțiilor de dezvoltare a școlii românești, așa cum sînt prezentate în documentele de partid și de stat.

În al doilea rînd, am fost plăcut surprins de faptul că folosesc un limbaj pedagogic corect. Vreau să spun că, deși mulți termeni folosiți în pedagogie sînt folosiți și în limbajul obișnuit, acești termeni au în pedagogie un conținut diferit, propriu pedagogilor. Învățătorii folosesc în acest sens terminologia. Meritul în această problemă revine liceelor pedagogice care i-au format și celor care

au organizat pregătirea lor în vederea examenului.

Am constatat de asemenea că cei mai mulți știu să descrie ceea ce fac. Nu știu să precizeze totdeauna fundamentele științifice a ceea ce fac. Progresele pe calea perfecționării procesului instructiv-educativ pot întîrzia din cauza aceasta.

Problemele care vizau educarea creativității, sensul corect al problematizării, interferența și transferul în procesul de învățămînt, nu au putut fi tratate satisfăcător.

Introducerea la examenul de definitivare a învățătorilor a unei probe de metodică ar oferi posibilitatea orientării eforturilor lor de pregătire și spre problemele practice, dar și spre fundamentele științifice ale acestora.”

Prof. MARIA POPESCU,
directoare, Liceul pedagogic din București

Red.: Examenul de definitivat constituie un moment hotărîtor al profesiei didactice: în ce măsură rezultatele sale pot constitui repere orientative în activitatea dv.?

Maria Popescu: În aprecierea pregătirii candidaților învățători și educatoare la examenul de definitivat se iau în considerație, între altele, pregătirea lor pedagogică, pregătirea în disciplinele de specialitate, experiența dobîndită la catedră în anii de activitate în școală după absolvirea liceului pedagogic, nivelul progreselor realizate în perfecționarea (și autoperfecționarea) pregătirii primite în liceu și modul creator în care și-au asimilat politica școlară a partidului nostru, direcțiile și măsurile privind dezvoltarea și perfecționarea învățămîntului românesc.

În fața unei atît de complexe și bogate arii de repere, pregătirea pe care a asigurat-o liceul pedagogic pare relativ dificil de a fi delimitată din rezultatele obținute de candidați. Și, totuși, aceste rezultate pot constitui un feed-back, o informație-întorsă asupra modului în care noi înșine am muncit pe vremea cînd actualii candidați erau elevii noștri.

Red.: În mod practic, cum preluați și cum interpretați — ca elemente orientative — rezultatele examenului de definitivat ale candidaților învățători și educatoare?

Maria Popescu: Nu putem spune că folosim un sistem de analiză a acestor rezultate și de preluare a concluziilor ce se desprind. Dar, avem schimburi de opinii cu examinatorii candidaților și chiar cu unii dintre candidați care, ca foști elevi ai liceului nostru, tîn încă o strînsă legătură cu noi.

Cadrele didactice ale liceului nostru participă însă, la acțiunile de perfecționare a învățătorilor și educatoarelor, iar pe mulți dintre ei îi cunosc îndeaproape din anii lor de activitate la catedră.

Desigur, ne-ar fi mult mai util să participăm noi înșine în comisiile de examinare la definitivat și să primim din partea Institutului central de perfecționare a personalului didactic o analiză a rezultatelor obținute de candidații provenind din absolvenții liceului nostru; e ușor de înțeles cît ne poate spune, spre exemplu, faptul că toți candidații absolvenți ai liceului nostru au promovat definitivatul sau că doar un procent restrîns au obținut rezultate bune.

Red.: Publicînd punctele de vedere exprimate de dv., susținem ideea ca rezultatele examenului de definitivat să fie amplu analizate și, pe această bază, luate măsuri pentru a înlătura cu totul „eșecul școlar” al cadrelor didactice.

Un debut promițător

Numărătoarea inversă a zilelor premergătoare deschiderii anului școlar se apropie de sfârșit. Pretutindeni în municipiul Suceava și în județ se observă că mai sînt doar cîteva zile pînă la deschiderea festivă a sălilor de clasă. În vitrinele magazinelor de specialitate, uniforme școlare îi mai așteaptă pe școlarii întîrziți. În librării, este o adevărată abundență de manuale, caiete și rechizite. Încă de la intrare, ne întîmpină liste cu bibliografii școlare și cu rechizite necesare elevilor din fiecare an de studiu. Privim rafturile și constatăm că nu lipsește nimic din necesarul de material indicat. Mai mult, conducerea rețelei comerciale a luat hotărîrea să repartizeze magazinelor de alimentație publică caiete și rechizite școlare (este drept că printre cutii, sticle și borcane nu-și prea au locul caietele, dar pentru evitarea aglomerației din librării specifică acestor zile, ideea ni se pare utilă).

De la Inspectoratul școlar județean Suceava sîntem informați că școlilor le-au fost difuzate toate manualele școlare, sosite pînă la această dată. Din depozit lipsesc șapte titluri de manuale, pentru a căror procurare s-a luat legătura cu editura.

Pentru a afla ce măsuri a întreprins Inspectoratul școlar județean în legătură cu asigurarea condițiilor necesare unui bun demaraj al anului școlar, ne-am adresat tovarășului **Eugen Pleșca**, inspector general școlar.

„Anul acesta ne-a spus — inspector general al Inspectoratului școlar județean Suceava — ani lichidat cu încadrarea în învățămînt a cadrelor didactice necalificate, ca și cu încadrarea învățătorilor la clasele V—VIII. Menținem însă învățători pentru predarea muzicii și eventual a educației fizice. Aceasta nu înseamnă că avem încadrați numai profesori de specialitate la toate disciplinele prevăzute în programele de învățămînt, în sensul că profesorii de limba română mai predau încă educația fizică, desen sau lucru manual. Unii predau chiar și chimia. Problema încadrării este practic rezolvată pentru acest an, dar soluții mai bune vor exista cu siguranță în anul școlar viitor cînd se va generaliza învățămîntul obligatoriu de 10 ani, în lumina Hotărîrii Plenarei C.C. al P.C.R. din 18—19 iunie a.c. Mai există o situație care ne dă mult de gîndit. Avem foarte mulți absolvenți ai Institutului Pedagogic de trei ani din localitate și nu vom putea acoperi cu cadre, absolvenți ai universităților, catedrele de la treapta I de liceu. De aceea, am recomandat multor absolvenți ai Institutului pedagogic titulari de catedre din școlile județului nostru să-și continue studiile la formele de învățămînt fără frecvență. Ne gîndim, de asemenea, și la detașarea în viitor

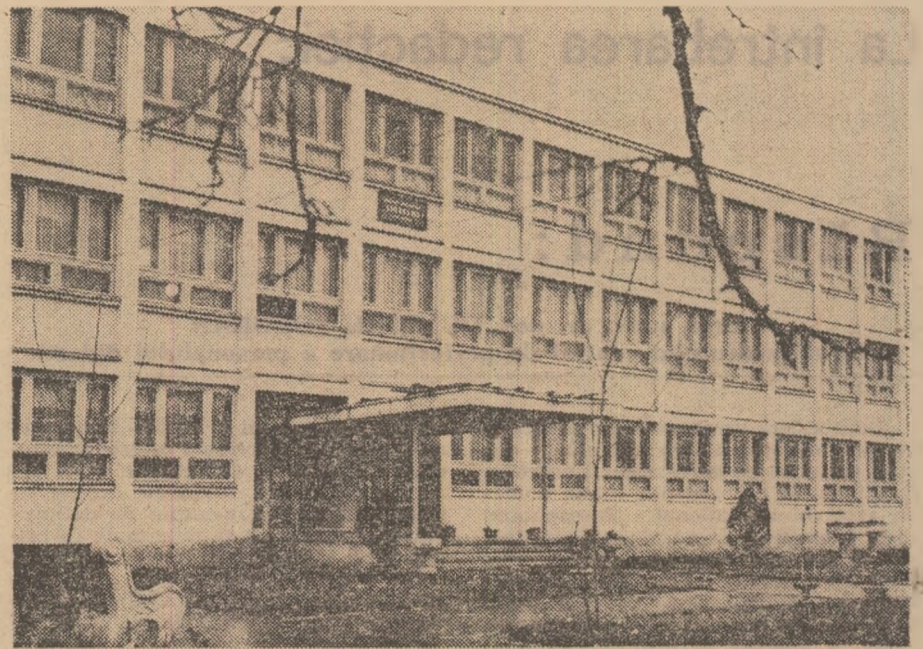
a unor cadre didactice, la constituirea de catedre combinate în școlile unde profesorii sînt titulari, ca și la organizarea claselor afiliate. În vederea unei încadrări corespunzătoare pentru pregătirea tehnico-productivă a elevilor, s-a făcut o reselectie a maștrilor-instructori și avem garanția că în atelierele-școală se va desfășura anul acesta o activitate practică îmbunătățită, aflată sub aspect profesional și educativ”.

Spațiul de școlarizare a fost asigurat în întregime. Reparațiile capitale și cele curente s-au terminat în acest județ încă la data de 1 august a.c. 38 de săli de clasă noi vor fi date în folosință în ziua de 16 septembrie, alături de alte 64 din mediul rural.

În privința dotării atelierelor-școală, aflăm că această problemă este rezolvată în mare parte prin autodotare. În circa 60% din atelierelor-școală existente, se poate desfășura încă de la începutul anului școlar o instruire corespunzătoare programei de învățămînt. Restul de ateliere sînt mai slab dotate urmînd ca pînă la sfîrșitul anului bugetar să primească toate utilajele necesare. „În organizarea atelierelor-școală — ne-a declarat în continuare interlocutorul nostru — se ține seama de asigurarea posibilităților ca elevii să efectueze în clasele a V-a și a VI-a lucrări în lemn și în clasele a VII-a și a VIII-a lucrări în metal și electrotehnică. Aceasta bineînțeles cu diferențieri necesare pentru fete, care efectuează pregătire în atelierelor de țesătorie, croitorie, lenjerie și menaj. În clasele a IX-a și a X-a elevii se instruiesc într-o singură meserie, de preferință mecanica, cu specialitățile: auto și agricultură sau electrotehnică”. Planul în valoare de patru milioane și jumătate a fost realizat în întregime, cu o depășire de aproape un milion lei. Din partea inspectoratului școlar județean școlile au primit în acest an pentru dotarea atelierului: polizoare, mașini de găurit, bancuri de lăcătușărie, instalații de sudură, teșchele de țimplărie și unelte în valoare de 565 mii lei. Această sumă s-a realizat prin diminuarea celei prevăzută în buget la capitolul mobilier școlar, deoarece aceasta va fi realizată din producția atelierelor-școală.

În școlile județului sînt definitivitate acum ultimele pregătiri. Ne convingem de aceasta încă din curtea Școlii generale de 10 ani din comuna **Bocanci**, unde grupuri de elevi supravegheați de profesorii școlii așează în magazii stive de lemne necesare timpului friguros. În clasă se face curățenie, se mai triază ultimele manuale recuperate, care alături de cele noi vor fi dăruite elevilor.

„Fiecare învățător și diriginte — ne spune învățătoarea **Cornelia Pentelescu** — s-a îngrijit din timp să comunice celor 682 de elevi sau părinților acestora listele de rechizite de care au ne-

Noile localuri, parte integrantă a fizionomiei acestui debut de an școlar

voie la școală. Pentru aceasta am făcut și vizite la domiciliul celor mai mici elevi și am urmărit dacă la cooperativa de consum din comună există caietele, rechizite, jocuri didactice și culegerile de poezii pentru clasa I și pentru activitățile în completare”.

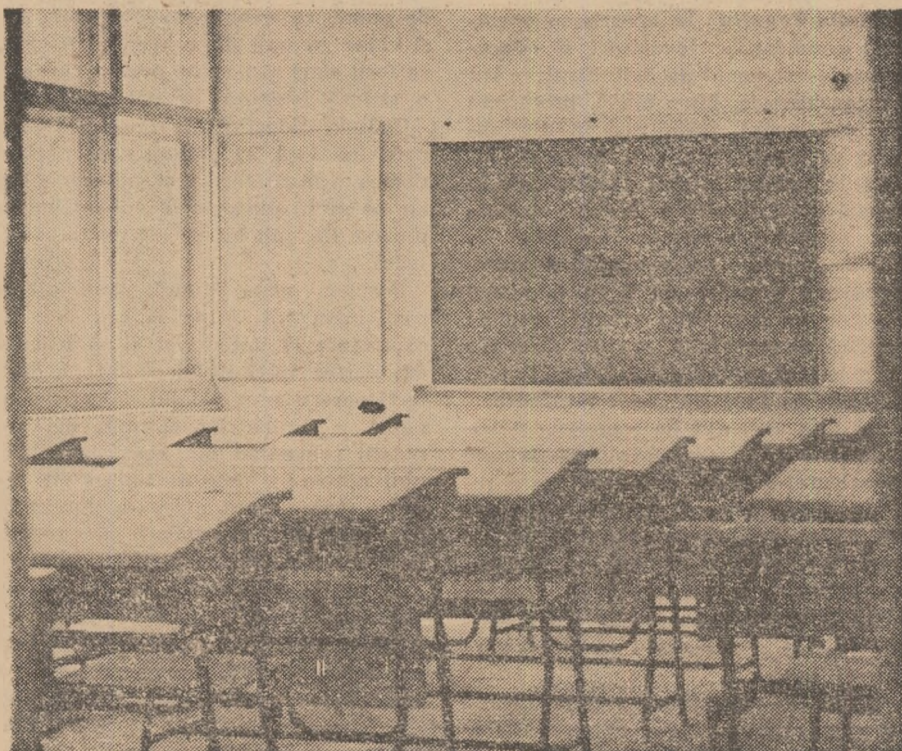
În cancelaria Liceului de cultură generală din comuna **Liteni** îl găsim împreună cu numeroase cadre didactice pe directorul coordonator — profesorul de limba română **Vasile Roșca**. Aici, sînt definitivitate ultimele modificări din orarul școlii. La alcătuirea lui s-au ivit o serie de neajunsuri, ne explică directorul, deoarece cîteva cadre didactice, printre care și prof. de muzică **Ioan Hoșbotă**, nu s-au prezentat încă la școală. Vizitînd sălile de clasă și atelierelor de lăcătușărie, țimplărie și croitorie, realizate din autodotare observăm că în cele mai mici amănunte totul este pregătit pentru primirea elevilor. Același lucru s-a constatat și în cabinetul de geografie și în laboratorul de biologie care sînt alcătuite pentru predarea într-o concepție unitară. În cabinetul de științe sociale profesorul de specialitate verifică cîteva filme didactice.

Ne continuăm vizita la Școala generală de 10 ani din comuna **Dolhești**. Ne impresionează curățenia și ordinea deosebită. Intrăm în sala destinată clasei a II-a. O cunoaștem cu această ocazie pe învățătoarea **Paulina Sandovici**, care confecționează ultimele ornamente pentru pavoazarea clasei. Pe catedră observăm înrămat și scris cîteț orarul definitiv, alcătuit în raport cu pașii logici ai învățării, ai disciplinei și a particularităților de vîrstă a copiilor alături de graficul de frecvență. Toți învățătorii și profesorii erau prezenți în cancelarie și își definitivau planificarea calendaristică. Terenul de sport, ca și atelierelor de croitorie, broderie și

țimplărie pregătite cu mare grijă își așteaptă elevii. De altfel, la microferma școlii, care dispune de un teren de cinci ha, activitatea de recoltare a produselor de sezon este în toi. Ne interesăm care este secretul acestor realizări și aflăm că școala dispune de 36 cadre didactice, conștiincioase, pricepute și inimoase, conduse de un om destoinic, profesorul de limbă română — **Valeriu Sandovici**.

O atmosferă febrilă, inerentă începutului de an școlar există și la Liceul „**Nicu Gane**” din **Fălticeni**. Profesoara de matematică **Doina Cozma**, directoarea liceului ne vorbește despre preocuparea pentru încadrarea corespunzătoare cu cadre didactice la ciclul V—VIII și despre greutățile pe care le-a întîmpinat în alcătuirea orarului: datorită fluctuației de elevi de la clasele a IX-a, a numărului mare de tineri încadrați din întreprinderile din oras, dormici să urmeze cursurile serale ale liceului, a predării pe grupe a limbilor străine și a respectării zilei de practică. În școală miroase a vopsea proaspătă și a curățenie. De undeva, străbat pînă la noi zgomotele produse de mușarea mobilierului. La cabinetul de fizică, care dispune de un bogat material didactic, confecționat în întregime de elevi se fac ultimele retușuri. La acest liceu beneficiul de 69.500 lei obținut prin munca elevilor a fost dirijat pentru construirea unor noi ateliere de electrotehnică, lăcătușărie și țimplărie care vor fi date în folosință la 15 octombrie a.c. Sîrguința și răspunderea de care au dat dovadă cadrele didactice de la aceste școli ne conving pe deplin că anul școlar va debuta promițător, că tinerii din acest județ vor beneficia de o bună organizare și desfășurare a procesului de învățămînt.

VIOLETA APOSTOL

— În clasa ta, ce e nou?
— Clasa!

Panglica noului

Itinerarele vacanței nu vor fi, desigur, uitate. Aceasta pentru că odihna, reconfortarea și-au alăturat, firesc, drumețiile și excursiile, pentru că, în sfîrșit, retina și-a alăturat o altă... peliculă! Celor care „nu le-au văzut și nu le știu”, frumusețile patriei, realizările ei nu le vor rămîne, totuși, necunoscute — ne asigură albumul „România pe drumul peisajului industrial” realizat, pentru a constitui o surpriză la început de an școlar, de către profesorii și elevii Liceului **Pucioasa**. Evident, numai una din surprize, la care se adaugă, între altele altele, noua instalație de lumină, prizele pentru curent continuu și alternativ din laboratorul de fizică al liceului, aparatul „universal” cu proprietăți de transformare și redresare a curentului, realizat de către profesorii de fizică în colaborare cu maestrul-instructor. Colaborare, de pe urma căreia are de cîștigat și laboratorul de fizică al Liceului din **Fieni**, odată cu intrarea în funcțiune a sistemului de verificare prin „fișe”, recent definitivat prin montarea cablu-

rilor și prin operațiile de sudură executate la atelierul școlii. Dacă Liceul **Gătești** e gata, în ziua de 17 septembrie, să preîntîmpine capriciile vremii, prin noua instalație de încălzire centrală, laboratorul de fizică al Școlii generale nr. 5 din **Tirgoviste** reamenajat, indică, pe o hartă electrică, marile surse de lumină ale țării: termo și hidrocentralele. Popasul următor: Liceul **Moreni** își îndreaptă atenția către atelierul, nou construit, pentru a fi destinat lucrărilor de... țesătorie și menaj! Chiar dacă „e mic pentru necesitățile școlii” și „se prelează lucrărilor de dulgherie-lăcătușărie, prin construcția și mobilierul afectat”, cum îmi mărturisește ing. **Grigore Dragomir**, de la Direcția tehnică de investiții a Consiliului popular județean **Dimbovița**! Și atunci, nu cumva — în unele licee (școli) cu bune realizări, ca acela din **Moreni** — improvizatia încearcă să taie o panglică răsucită a noului?

DRAGOMIR MAGDIN

Indispensabila condiție materială

Cu toate forțele și măsurile pentru îndeplinirea hotărârilor Plenarei, pentru perfecționarea și dezvoltarea învățământului — dezideratul cu care se sfârșea anul trecut școlar își sporește actualitatea acum, la începerea noului an de învățământ, după o vară în care corpul nostru profesoral a avut posibilitatea să caute cele mai eficiente soluții pentru ca perfecționarea școlii să-și găsească o rezolvare concretă în fiecare unitate de învățământ.

Fie că a participat la diverse forme de perfecționare, sau a însoțit elevii în tabere, fie că a confecționat sau și-a recondiționat materialul didactic necesar, fie că a supravegheat lucrările de curățenie a localului sau s-a îngrijit de procurarea integrală și la timp a manualelor școlare, cadrele didactice au căutat să înlocuiască astfel simpla prezență fizică în școală printr-una reală, activă în rezolvarea sarcinilor ce stau în fața deschiderii în bune condiții a acestui an școlar. Fiecare profesor știe din experiența de la catedră că ștăutul în activitatea unui an de învățământ este hotărâtor. Lupta cu cronometrul nu se duce la sfârșit. Ea începe din prima zi de școală. Zilele, orele pierdute acum rămân irecuperabile. Provizoriul inițial determină absența unei atmosfere de muncă ordonată, neîncredere și superficialitate. Cele două săptămâni de la începutul anului școlar în care activitatea cadrelor didactice precede începerea propriu-zisă a cursurilor sunt insuficiente pentru rezolvarea tuturor problemelor de început de an școlar. Consultarea planului de învățământ, a programelor și manualelor noi, planificarea materiei, alcătuirea orarului și alte altele situații de rezolvat solicită, de multe ori, mai mult de două săptămâni.

Iată de ce, amânarea unor alte probleme ce țin de obicei de asigurarea bazei materiale a școlii, nerezolvarea lor la timp în perioada verii, îi răpește directorului, întregului colectiv didactic capacitatea de a se concentra la începutul anului de învățământ asupra problemelor de conținut ale procesului instructiv-educativ. Prezența în școală a lucrătorilor care execută încă lucrări de curățenie sau reparații se prelungește uneori până în octombrie. Cauzele sunt multiple și au fost reliefate în presa noastră la fiecare început de an școlar: neglijența constructorilor, neaprovizionarea la timp cu materialele de construcție necesare, neritmicitatea lucrărilor la care

se adaugă neglijența unor conducători de școli.

Astfel de situații am înregistrat cu câteva zile înainte de începerea anului școlar în raidul ce l-am întreprins în câteva școli din județul Mehedinți. Și de această dată, ne-au întâmpinat saci de ciment pe coridoarele școlilor, săli de clasă fără sobe, clase fără pardoseli, școli fără împrejmuire. Câteva exemple: La Liceul „Traian” din Drobeta Turnu Severin se executau ultimele lucrări de zugrăveală. La Școala generală Rogova, al cărei local a început să se construiască în 1970, se turna mozaicul și se finisau scările. Primarul comunei, Mihai Hornoiu ne asigură însă, că localul va fi gata până la 17 septembrie. Rămâne laudabilă inițiativa de a adapta proiectul destul de vechi la unele necesități ale învățământului de azi, prin care: transformarea unor săli de clasă în ateliere și amenajarea în cadrul acestora a instalațiilor necesare de forță, de curent electric etc. încă din faza de construcție. La Școala generală Ciorobeni, comuna Jiana, tovarășul director ne lămurește că toate demersurile la Consiliul popular pentru procurarea sobelor necesare școlii au fost zadarnice. Primarul comunei speră, probabil, ca influențele mediteraniene să se facă mai simțite în această iarnă?

Numeroase construcții școlare din județ, prevăzute în planul de investiții să fie date în folosință la 31 august a.c. sunt în imposibilitate de a intra în funcțiune cu mult timp după începerea anului școlar. Astfel, la grădinița cu 240 de locuri din cartierul Crihala din Turnu Severin și la grădinița cu 120 de locuri din Orșova mai sunt de executat numeroase lucrări de finisaj: pardoselile, vopsitorii, zugrăvelile. În același cartier din Turnu Severin, lipsa timpului exterior la școala generală cu 16 săli de clasă a determinat rămânerea în urmă a lucrărilor interioare de finisaj și a executării fațadelor. Atelierele Școlii generale nr. 9 din Turnu Severin vor fi gata, după promisiunile constructorului, abia în 15 octombrie. În orașul Strehăia, la internatul liceului, aflat în al treilea an de execuție nu se pot da în folosință decât două nivele.

Dacă față de această situație conducătorii de școli, colectivele didactice nu sunt în întregime răspunzătoare, inexplicabile rămân cazurile în care acestea se fac răspunzătoare pentru dezordinea care domnește în clasele, laboratoarele și cabinetele școlii încă

de la începutul anului școlar. În zadar se mîndreau profesorii de fizică de la Liceul „Traian” cu faptul că laboratorul lor este cel mai înzestrat din municipiu, dacă aparatele zăceau în depozit în dezordine. Aceeași dezordine ne-a întâmpinat și la cabinetul de matematică. Cabinetul de științe sociale de la același liceu își întinde înființarea pentru că nu sînt făcute niște zugrăveli ornamentale inutile. Prezența, de altfel, a numeroaselor ornamente pe culoarele liceului (motivată prin menținerea tradiției!) precum și a unor tablouri de oameni de știință îngălbenite de vreme, a unor hărți ce și-au pierdut actualitatea își creează impresia de vechi, de demodat. Această im-

Studiu în... avanspremieră

presie pe care ți-o dă interiorul este cu atât mai surprinzătoare, cu cât liceul se află plasat într-unul dintre cele mai frumoase parcuri botanice, îngrijit de elevii și profesorii acestei școli.

Pornisem în căutarea acelei instituții de învățământ, gata pregătite să-și aștepte elevii. Am găsit-o în imaginea

unor școli ca cea din comuna Vinju-leț, Școala generală nr. 2 și Liceul nr. 3 din Turnu Severin. La școala generală Vinju-leț, curățenia desăvîrșită, ordinea, ornamentarea până în cele mai mici amănunte a claselor, mi-a făcut impresia unei gospodării îngrijite cu cea mai mare atenție. Gospodării: directorul Gheorghe Mitiță, colectivul didactic al școlii, elevii ei.

Adevărate localuri model de școală, Școala generală nr. 2 și Liceul nr. 3, cu cabinete și laboratoare dintre cele mai moderne ne demonstrează încă o dată ce se poate face prin autodotare. Aproape tot, de la mobilierul pentru cabinete, până la materialul didactic s-a lucrat în ateliere cu elevii. Anul acesta, beneficiul atelierelor Școlii generale nr. 2 se ridică la 45 000 de lei, iar al atelierelor Liceului nr. 3 la peste 120 000 lei. Numai cuvinte de laudă pentru patronii acestor școli: Uzina de vagoane, Șantierul navale, Fabrica de confecții, care au înțeles

că patronajul nu înseamnă numai înzestrarea școlilor cu mașinile și materiile prime necesare atelierelor, ci ea are un sens mult mai larg, mai complex.

CORNELIA GIRMACEA

CORELĂRI

Poate mai mult ca în oricare alt loc, în școlile din municipiul Piatra Neamț revin ca un refren cuvintele: „Omul sfîștește locul”. Cu cît pătrunzi mai adînc în pregătirea pentru deschiderea noului an școlar, cu atît mai mult poți să realizezi semnificația acestui lait-motiv. La Școala generală nr. 1 din municipiul Piatra Neamț războaiele de țesut necesare atelierului de profil au fost concepute de către maestrul de instruire practico-productivă Gh. Dascălu, cu sprijinul elevilor, în atelierul de țiplărie.

Unul din motivele de legitimă mîndrie a profesorului de geografie, Gh. Grigorescu, directorul Școlii generale nr. 9 din același municipiu, îl constituie trecerea încă din anul școlar trecut la predarea pe cabinete. Școala pe care o conduce are o dotare cu mijloace audio-vizuale care ar putea stîrni invidia oricărei instituții școlare: 4 magnetofone, 4 aparate de proiecție de 8 mm., un altul de 16 mm., un aparat de filmat, un televizor, 3 diascopuri, un aspectomat de concepție proprie într-o fază avansată de construcție, 10 proiectoare.

Elevii unei alte școli generale (nr. 3), în cadrul lucrărilor de atelier, au realizat, sub conducerea profesorului maestrului Constantin Chicu, plasa metalică împrejmuitoare a școlii, precum și mulți alți metri pătrați de plasă metalică protectoare pentru ferestrele școlii.

Sub conducerea profesorului-maistru Maria Croială, elevii Școlii generale nr. 12 de la atelierul de mecanică auto, au fost repartizați în trimestrul III al anului școlar 1972—1973 la „Auto-service”. Muncitorii în scama cărora au

fost încredințați au fost mulțumiți de modul în care elevii și elevele profesoarei-maestre Maria Croială s-au achitat de sarcinile de producție primite.

Într-unul din numerele anterioare ale revistei noastre, într-o masă rotundă pe tema atelierelor școlare, la care a participat și prof. Ion Crăciun, inspector școlar general al județului Neamț, d-se ne vorbea despre o importantă realizare a învățământului din municipiul Piatra Neamț, anume amenajarea centrului școlar de ateliere. Oferindu-ni-se prilejul, am confruntat imaginea reală cu aceea care reieșea din intervenția reprezentantului inspectoratului școlar, în cadrul mesei rotunde amintite. Cîteva constatări. Cele două centre vor fi încredințate fiecăruia dintre cele două licee de cultură generală din oraș — Liceul „Petru Rareș” și Liceul „Calistrat Hogas”. În anul școlar precedent exista un liceu coordonator — Liceul „Petru Rareș” — dar, ne preciza inspectorul școlar al municipiului Piatra Neamț, soluția aceasta s-a dovedit a fi pricinuitoare de multe dificultăți.

A doua constatare: paralel cu atelierele-școală de la cele două centre continuă să funcționeze ateliere în cadrul celor trei licee din oraș. În acest fel, chestiunea folosirii integrale a capacității atelierelor centrelor este pusă sub semnul întrebării.

Există — de asemenea — un paralelism — după părerea noastră nejustificat — de profile de ateliere: ateliere de lăcătușărie funcționează la centrul școlar, dar și în incinta Liceului „Petru Rareș”; atelier de croitorie există

la centrul școlar și totodată în incinta liceului amintit.

Este de semnalat și ponderea relativ mare a atelierelor cu profil de artizanat pentru fete: un atelier de croitorie la Liceul „Petru Rareș”, un altul la Liceul nr. 3, în fine, un al treilea la Centrul nr. 2 (Str. Chimiei); două ateliere de țesut covoare. Aceasta, în condițiile în care în municipiul Piatra Neamț nu funcționează o secție (atelier) de confecții sau o secție (atelier) de țesut covoare a cooperăției meșteșugărești și — nota bene — în condițiile în care în apropiere se află centrul chimiei — Săvinești!

Privitor la corelarea dintre profilul atelierelor-școală și necesitățile (și posibilitățile) economiei județului este demn de menționat și un alt fapt: în cadrul Liceului „Petru Rareș” există încă din anul școlar trecut și un atelier de depanat radio și televizoare, deși cei care au luat inițiativa amenajării lui cunosc foarte bine modalitățile de formare a specialiștilor prin școlile postliceale.

În sfîrșit, ar mai fi de amintit pentru o mai bună echilibrare a profilului atelierelor-școală cu nevoile de cadre ale județului, precum și cu posibilitățile de integrare socio-profesională a tineretului școlar după absolvire funcționarea în cadrul Centrului nr. 1 (Str. Bicaz) a unui atelier de lăcătușărie profilat pe metaloplastie. De inutilitatea lui și-a dat seama chiar conducerea inspectoratului școlar al municipiului Piatra Neamț, care preciza în cadrul consfățuirii, la secția maștri-instrucători, că acest ultim atelier va fi reprofilat pe lucrări în metal de o mai largă necesitate.

I. TENESCU

Asimilare și fixare

La Slobozia, într-o pauză a consfățuirii profesorilor de matematică, stăm de vorbă cu tovarășul Constantin Dumitru, profesor la Liceul teoretic Slobozia, președintele Societății de științe matematice — filiala Ia-lomița.

— Cum ați procedat, în calitate de șef al catedrei de matematică, pentru o justă planificare a materiei? De exemplu, relativ la noua programă de matematică a anului I?

— Am avut o ședință de catedră, după perioada de studiere a programelor de către cei cinci profesori ai colectivului nostru (perioada 1—7 septembrie a.c.), după care am trecut la această planificare, unitară, și pe care o vom respecta toți. Ca să cunoaștem nivelul claselor și măsura realizării treptate a obiectivelor de către toți profesorii, am prevăzut și niște lucrări de sondaj al pregătirii elevilor, pe parcursul anului școlar. Scopurile programei I anului I, net superioară celei vechi, le putem realiza în planificare, noțiunile de structuri algebrice sînt mult mai sistematizate, se elimină repetarea cunoștințelor de la ciclul anterior, realizînd o veritabilă descongionare și modernizare în conținut. Elevii pot asimila cunoștințele cerute, dar — aș îndrăzni să afirm, — nu le pot sedimenta îndecajuns; e încă prea multă materie pentru numărul de ore prevăzut (patru), în care sînt cuprinse și noțiuni de geometrie și trigonometrică, pe lângă algebră. Abia în anul următor s-ar putea realiza fixarea acestui quantum de cunoștințe, ceea ce presupune reconsiderarea întregului sistem al programelor pe cei patru ani de studiu.

D. S.

PROIECTUL PROGRAMEI DE LIMBA ROMÂNĂ PENTRU CLASELE I-VIII

Studiul mai realist al limbii române

Pentru a se ajunge la realizarea în practică a principiilor proiectului, este necesară o judicioasă organizare a cunoștințelor de limbă și literatură română în procesul predării. Principiul predării concentrice permite reluarea cunoștințelor predate în clasele anterioare pentru a li se completa sfera. Adeseori cunoștințele prelucrate anterior s-au reluat fără a li se aduce vreo completare importantă. În acest sens ni se pare îndrăzneț, dar realistă ideea autorilor proiectului de a nu mai include în programa de limbă română pentru clasa a VIII-a și partea de morfologie și de a afecta timpul cuvenit acestuia, altor probleme între care cu preponderență celor aplicative. De asemenea un alt câștig de timp se realizează aici, prin prelucrarea concomitentă a propozițiilor subordonate cu părțile de propoziții. S-a efectuat deci în programa de limbă română pentru clasa a VIII-a o restructurare radicală. Credem însă că ar mai putea fi efectuate și alte schimbări în programa de limbă română pentru celelalte clase. Astfel, la clasa a V-a, unde se stabilește nucleul majorității noțiunilor de morfologie, există situații când principiul prelucrării concentrice a cunoștințelor este forțat din punct de vedere logic. Așa este situația modurilor nepersonale care sînt reprezentate doar de infinitiv și de participiu, desi se enunță titlul „Modurile nepersonale”. Titlul este cam lipsit de adevăr. Aparent, situația modurilor nepersonale ar fi similară cu situația felurilor pronumelui, dar nu este intrucit aria modurilor nepersonale este prea restrînsă. Pronumele, prin definiție, nu ne obligă la o prelucrare apropiată a tuturor felurilor lui. Tratarea în manualul de clasa a V-a a modurilor nepersonale ar fi necesar să se facă reprezentîndu-le complet, chiar dacă în clasa a VI-a vor fi reluate și alincite.

Pentru o mai justă proporționare a materiei în partea de limbă în intervalul claselor V—VIII, s-ar mai putea redistribui la aceste clase și alte părți ale unor capitole. Tot la clasa a V-a, pe lângă pronumele personal și de politețe, pronumele și adjectivul posesiv, s-ar mai putea prelucra pronumele și adjectivul demonstrativ. În acest fel, în clasa a VI-a apar ca feluri noi ale pronumelui, pronumele reflexive și pronumele și adjectivul relativ-interogativ, pe lângă care se mai poate trata la clasa a VII-a și pronumele și adjectivul nehotărît, rămînînd pe nu clasa a VII-a ca nou-tate un singur pronume, pronumele de întărire. Pe această cale reluarea pronumelui la clasa a VII-a poate fi aproape în întregime recapitulativă, putîndu-se face alți pași spre afectarea unui număr de ore mai mare, părți de sintaxă, incluzînd aici unele chestiuni care se predau în clasa a VIII-a, așa încît acestea reluate în clasa a VIII-a să fie mai bine consolidate. Această prelucrare mai timpurie a unor chestiuni ale gramaticii vizează posibilitatea reluării și consolidării în condiții mai bune a chestiunilor teoretice, precum și posibilitatea de a afecta timp mai mult laturii aplicative la clasa a VII-a. La clasa a VIII-a se creează apoi posibilitatea ca problemele teoretice să constituie un fundament mai solid de la care să se plece în abordarea problemelor practice. Se realizează astfel o ascensiune în prelucrarea concentrică a cunoștințelor în așa fel încît întregirea chestiunilor teoretice de morfologie să se realizeze în clasa a VI-a aproape integral, iar ponderea în împlinirea noțiunilor de sintaxă să fie realizată în clasa a VII-a.

Referitor la folosirea analizei gramaticale ca metodă, este limpede că ea nu poate fi absolutizată, dar ea este strîns legată de fixarea și consolidarea noțiunilor de gramatică. Fără a rămîne în procesul de însușire a cunoștințelor doar la faza de analiză, înseamnă a realiza doar pe jumătate scopurile obiectului limbii române. De aceea, odată cu întregirea noțiunilor de limbă, cînd metoda analizei este deja stăpînită, este imperios necesar să se realizeze și sin-

teza, folosindu-se metoda sintezei. Dacă la clasele I—IV construcțiile sintactice de propoziții și fraze se realizează mai mult intuitiv, la nivelul claselor a VII-a—a VIII-a se poate vorbi deja de o conștientizare în realizarea construcțiilor amintite. De aceea în manualele de limbă română de clasa a VII-a și de a VIII-a s-ar putea oferi elevilor modele de construcții sintactice, dintre care unele greșite intenționat pentru a fi corectate de către elevi (modele de propoziții, modele de fraze cu implicații de fonetică, vocalic, ortografie, punctuație și sens). Este demn de remarcat că actualul manual de clasa a VII-a oferă deja modele de exerciții asemănătoare la partea de morfologie. Pe baza unor repere, la nivelul claselor a VI-a—a VIII-a, se pot alcătui compuneri gramaticale. În unele dintre aceste compuneri gramaticale se pot urmări și implicațiile stilistice ale schimbărilor în unele determinări între cuvinte. La finele clasei a VIII-a elevii trebuie să aibă priceperile și deprinderile de folosire a cunoștințelor de gramatică pentru comunicarea orală și scrisă. Aceste cunoștințe bine motivate, bine consolidate trebuie să devină la viitorii cetățeni cunoștințe instrument.

Se pare însă că preocupările pentru aspectul oral al comunicării au fost mai restrîns în studiul limbii române în școală. De aceea merită să amintim dintre alte idei de valoare exprimate de tov. Clara Georgeta Chiosa în articolul „Programa de limbă română — concepție și interpretare didactică” (rubrica Didactica modernă din Limbă și literatură, volumul II, 1973, pagina 371) pe cea referitoare la „formarea deprinderilor de folosire a limbii vorbite, uzuale, îngrijite (conversație uzuală, expuneri libere). D-sa arată că „aceste expuneri orale furnizează la rîndul lor un material pentru observa-

Timpul rămas pînă la primul semnal al clopoțelului se numără în ore și minute

ții gramaticale, lexicale, ortoepice, stilistice (cu atît mai ușor de realizat dacă există posibilitatea înregistrării lor...)”. În mod firesc, efectuarea unor asemenea exerciții orale presupune și posedarea de către elevi a unui vocabular bogat, bine reprezentat și cu termeni neologici. La baza însușirii acestui vocabular pe lângă textele literare, trebuie să stea lecturile suplimentare atent dirijate și urmărite. Credem că interdependența dintre componentele obiectului limbii române se poate concretiza și în efectuarea unor exerciții de vorbire în orele de gramatică pe baza conținutului unor lecturi efectuate anterior de către elevi. Din expunerea orală a unui elev se poate lua spre analiză, corectarea și reconstruirea cu elevii a propoziției sau a frază. Din practica la catedră cunoaștem că adesea elevii se exprimă în propoziții sau fraze stereotipe, inflexibile atît oral cît și în scris. Pînă acum timpul nu ne-a permis să ne ocupăm la gramatică în mod suficient de acest aspect. Noua programă, credem că ne va crea această posibilitate.

Nu putem pierde din vedere în cele din urmă faptul că interpretarea exagerată sau unilaterală a principiilor expuse în proiectul programei de limbă română nu poate fi decît dăunătoare în munca noastră. Nu putem absolutiza latura teoretică în dauna celei aplicativ-practice, dar nici pe cea practică în dauna celei teoretice. Între cele două laturi ale studiului limbii române, cea teoretică și cea practică, trebuie să existe o perfectă corelare.

Proiectul actual al programei de limbă română este cu siguranță o încercare curajoasă de a depăși o stare de inerție în orientarea studiului limbii noastre naționale. Dezbaterile prieluate de acest proiect vor trebui să întărească acele temeuri care izvorăsc din realitatea obiectivă a studiului limbii noastre, din înaltele ei cerințe.

Prof. EMIL TAMAȘ
Școala generală Agrișul Mic, Jud. Arad

Se promovează o concepție novatoare

Cerută cu insistență și prea mult așteptată, programa de limbă română pentru clasele I—VIII (proiect pentru discuție) a provocat, cum firesc era, un interes cu totul deosebit în rîndurile profesorilor de specialitate. De la început aș dori să relev satisfacția pe care concepția generală de alcătuire a acestei programe o promovează, remarcabil de novator.

Maniera tradițională în care a fost gîndită predarea limbii române în școala generală, cu calitățile și neajunsurile ei, era depășită în actuala evoluție a învățămîntului din țara noastră. Elementele noi pe care le conține proiectul supus dezbaterii reflectă, după părerea mea, atît repetatele solicitări ale învățătorilor și profesorilor cît și tendințele de modernizare afirmate în procesul de studiere a limbii materne, în alte țări. În cele ce urmează voi releva cîteva dintre aceste elemente în dorința de a nu se renunța în nici un caz la ele în etapa de definitivare a programei.

O primă calitate desprinsă de mine, din concepția generală pe baza căreia a fost alcătuit proiectul, este faptul că acesta oglindește în mod deosebit de pregnant finalitatea practică (formarea și dezvoltarea exprimării literare) a studierii limbii române în școală. Spre deosebire de vechea programă, actualul proiect realizează mult mai bine principiul concentrice (lărgirea cunoștințelor în succesiunea claselor). Din punct de vedere metodic este credem un câștig faptul că la fiecare capitol sînt prevăzute temele, subtemele și exercițiile practice aplicative pentru însușirea cunoștințelor propuse (exerciții de recunoaștere și exerciții de creație).

Corelarea mai judicioasă a compartimentelor limbii — fonetică, vocabular, gramatică, ortografie, ortoepie, punctuație — face ca studiul limbii române să nu mai aibă un pronunțat

scop în sine, ci să fie mijloc eficient pentru însușirea corectă a vorbirii și scrierii. Din punct de vedere metodic este un câștig faptul că se indică predarea concomitentă, la clasele V—VIII, a părților de propoziție și a propozițiilor corespunzătoare, a sintaxei propoziției, și sintaxei frazei. Profesorii, în special cei cu mai mică experiență, au în noua programă un instrument foarte util de activitate și datorită modului extrem de detaliat în care este prevăzut volumul cunoștințelor ce trebuie predate și însușite de elevi. Această trăsătură va contribui, sperăm, la înlăturarea discrepantei dintre programe și manuale, oferind autorilor de manuale eriterii sigure pentru realizarea acestora. Exercițiile, care sînt desigur încă discutabile și susceptibile de a fi îmbunătățite, au totuși calitatea că sînt realizate pe principiul gradatității venind totodată în sprijinul clarificării și însușirii noțiunilor teoretice.

O altă calitate față de programa anterioară derivă din strădania, cel mai adesea reușită a autorilor acestui proiect de a-l subsuma dezvoltării capacității de muncă independentă a elevilor. În acest sens este pozitiv că se cere învățătorilor și profesorilor să pornească de la analiza greșelilor elevilor, urmărindu-se însușirea conștientă a noțiunilor de lingvistică. As mai adăuga la elementele pozitive ale acestui proiect faptul că se menționează toate stilurile funcționale (nu numai cel beletristic) și că sînt evitate subtilitățile și problemele controversate.

Desigur, o lucrare de această natură care să formeze generații întregi de elevi în spiritul însușirii limbii vii a poporului este o operă de mare răspundere științifică și patriotică. Soorul de eficiență în însușirea limbii române, pe care sînt convinsă că-l va aduce noua viziune asupra predării acestei discipline, va fi mai ridicat dacă în cursul dezbaterii proiectului se va a-

corda atenția cuvenită unor laturi mai puțin rezolvate în acest proiect. Mi se pare, de pildă, că deși s-a discutat foarte mult în ultimii ani despre rolul vocabularului în însușirea limbii române, în actualul proiect acesta nu-și găsește locul cuvenit. După cum se știe vocabularul nu este numai o problemă de limbă. El este o problemă majoră de gîndire, de formație în ultimă instanță, o problemă definitorie pentru trăsături importante ale fizionomiei spirituale a unui om. Mi se pare că autorii programei ar trebui să revizuiască capitolele mai importante ale proiectului lărgind studiul vocabularului.

În ce privește cunoștințele de stilistică deși proiectul înregistrează progrese față de programa anterioară mi se pare, totuși, că el nu rezolvă complet posibilitățile și nevoia cunoștințelor de stilistică strict necesare, îndeosebi, pentru ultimele clase ale școlii generale. Sînt, de pildă, deficitare aceste valori stilistice legate de fonetică, de vocabular și de ortoepie.

Observații de amănunt s-ar mai putea face cu privire la modul cum au fost alese unele exerciții și exemple de edificare. Acestea sînt, însă, chestiuni care nu vor putea fi definitiv clarificate decît după ce actualul proiect va fi experimentat timp de cel puțin doi ani. De aceea, proum ca în această perioadă noua programă să fie adontată cu caracter provizoriu, urmînd ca definitivarea ei să se facă pe baza unor dezbateri pe capitole cu profesorii de specialitate. Imi exprim totuși convingerea că și în etapa de experimentare, noua programă va însemna un câștig net pentru învățămîntul de cultură generală, contribuind la îmbunătățirea studiului limbii române.

Prof. ELENA RĂDULESCU
Liceul „Ion Neculce”, Buzărești

Dicționar de pseudonime

Peisajul literar românesc s-a îmbogățit în ultima perioadă cu o serie de lucrări valoroase cu caracter lexicografic, printre care un loc important îl ocupă „Dicționar de idei literare”, amplă lucrare a criticului literar Adrian Marino, „Dicționar de literatură română contemporană” de Marian Popa, „Micul dicționar enciclopedic”, preambul al apariției „Enciclopediei României”, proiectată în mai multe volume, precum și foarte recenta „Istorie a literaturii române”, volumul III, în Editura Academiei.

O nouă premieră în literatura de informare românească o constituie apariția în librării a unui „Dicționar de pseudonime” sub semnătura lui Mihail Straje, în Editura „Minerva”. Mergând pe linia realizărilor de excepție, cum sînt cele de mai sus, depășind cadrul lexicografic propriu-zis, această temerară încercare, avînd precedente pe plan universal care pot fi repede numărate — amintim doar de premiera mondială „Dictionnaire des ouvrages anonymes et pseudonymes” al lui A.A. Barbier (1806) și de ultima semnalare „Recinik na bălgarskite psevdonimi” sub îngrijirea lui I. Bogdanov (1961) — pe care le depășește printr-un plus de informație oferit consultanților, reprezintă nu numai o inedită apariție editorială cît mai ales o posibilitate suplimentară de informare a tuturor categoriilor de cititori. Indiferent de categoria sa, un dicționar, prin posibilitatea pe care o oferă lectorului de clarificare imediată a unor noțiuni este o lucrare de primă utilitate. Cu atît mai mult în cazul de față, unde se ivește posibilitatea revelării activității „din umbră”, a multora dintre fruntașii literelor românești, precum și a punerii unei anumite ordine în informație.

Propunîndu-și să pună la îndemîna cititorului numele semnatarului, urmat de notarea anului și al morții, pseudonimele în ordine alfabetică, enumerarea publicațiilor la care a colaborat, completat cu semnalarea locului și a anilor de apariție a publicațiilor și de menționarea izvoarelor, autorul își realizează intențiile, lucrarea prezentînd deseori adevărate microtablouri istorico-bibliografice. Adnotările, menite a veni în sprijinul amatorilor de informații, implinesc fericit conținutul dicționarului. Demn de apreciat în mod deosebit „sumarul catalog informativ al unor dicționare și scrieri anonime apărute în alte țări”, o adevărată istorie scurtă a acestui gen de lucrări.

Bazat pe o intensă muncă de informare și o largă cercetare a istoriei literaturii, presei, enciclopediilor, monografiilor, almanahurilor, autobiografiilor, cronicilor etc., autorul folosește cu rezultate excelente și informarea orală, directă, în cazul personalităților în viață, inspirînd prin aceasta un plus de

încredere în cele consemnate. Voluminosul op reamintește pseudonime simbolice, intelectualiste ori pline de umor, exprimînd într-un fel gama inspirației fiecărui scriitor: eminesciene — Censor (Timpul, 1880), Fantasio, M. E-scu (Timpul, 1882), Gajus (Curierul de Iași), Harțag (Timpul), Nimesis, Sodescu (Timpul), Varro (Federațiunea), — călinesciene — din care spicuim: Aladin, Aristarc, Belphegor, Capricorn al doilea, Nostradamus etc. —, sadoveniene etc., etc. Se pare însă că încercarea de a cuprinde toți scriitorii români pînă la 1940, dintre care unii au fost cu totul și cu totul uitați pe „merit”, n-ar fi cea mai nimerită. Procedîndu-se selectiv, lucrarea ar fi fost mai compactă, în volum mai mic. De asemenea, includerea inițialelor între pseudonime nu ni se pare justă.

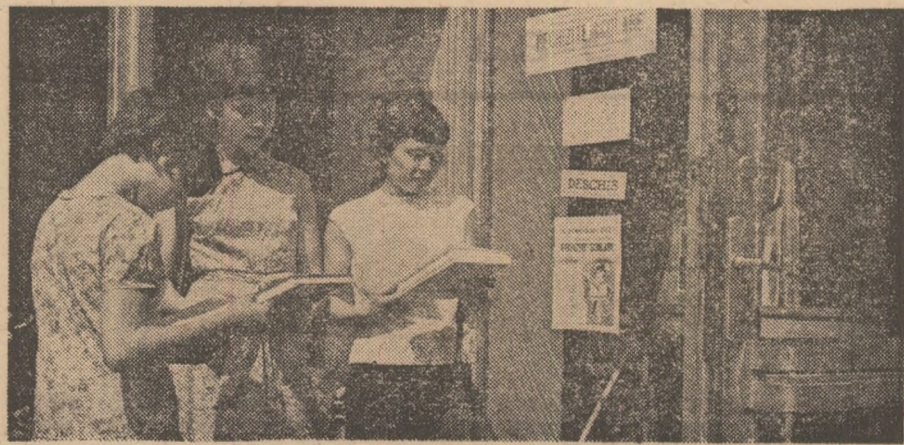
Fiind prima lucrare de acest gen în literatura noastră ni se pare normal să se fi strecurat unele lacune sau erori de informație: Semnalăm numai una: la pag. 512, Pamfile Tudor, născut în 1883 (nu 1893) în afară de folclorică a desfășurat o interesantă activitate de scriitor și istoric publicînd la „Viața românească”, „Neamul românesc pentru popor”, „România ilustrată”, „Adevărul literar și artistic”, „Semănătorul” etc., în afara pseudonimelor semnalate iscăind: Moș Tudor, T. P. Troian, Tudor etc. Revista „Ion Creangă” a apărut mai mulți ani: între 1908—1921. Omiterea unor cunoscuți scriitori publiciști și folcloriști printre care D. Furtună, M. Gaster, A. Lambrior ș.a. se datorește probabil convingerii că nu au semnat cu pseudonime.

Dincolo de scăderi semnalate sau nu, ivit din necesitatea de informare a cercetătorilor literaturii române asupra unor aspecte particulare, dicționarul de pseudonime contribuie, neîndoios, la atribuirea și precizarea unor scrieri, atitudini și acțiuni, pseudonimitatea fiind un fenomen cu trecut interesant, perpetuat și în zilele noastre și probabil valabil și în viitor.

Alături de alte lucrări lexicografice această salutară apariție, intitulată complet „Dicționar de pseudonime, anonime, anagrame, asteronime, criptonime ale scriitorilor și publiciștilor români”, se încadrează în rîndul realizărilor românești de prestigiu, fiind un instrument de lucru nu atît pentru scriitorii și criticii literari, cît mai ales pentru profesorii de limbă română, studenții, elevii, precum și pentru toți iubitorii literaturii naționale.

Lucrare de proporții, dicționarul este un operativ și eficace instrument de informare de primă importanță a publicului din România, oferind și străinătății o imagine sintetică a preocupărilor, majore, din cultura noastră.

Prof. DUMITRU V. MARIN

Final de vacanță la librărie

„Învățămîntul preșcolar”

nr. 3 — 1973

A apărut „Învățămîntul preșcolar” nr. 3/1973, supliment trimestrial al Revistei de pedagogie.

Numărul se deschide cu un articol semnat de Ion T. Radu intitulat: „Integrarea grădiniței în sistemul de învățămînt”. Dumitru Muster semnează articolul „Fișa pedagogică pentru studiul și caracterizarea individualității copilului în grădinița de copii”. La rubrica **Pregătirea copilului preșcolar pentru școală** sînt publicate articolele: „Jocul și învățarea la vîrsta preșcolară și școlară mică” de Maria Nicoară și Aura Bedeleanu; „Jocuri logice” de Gheorghe Iftimie; „Mini-atelierele — factor important în formarea deprinderilor de muncă” de Elena Roman și „Exercițiile muzicale pregătitoare în grădinițe” de Gheorghe Bercea. Rubrica **Învățarea limbilor străine în grădiniță** cuprinde

articolele: „Modalități privind învățarea limbii ruse” de Simion Morărescu și Elvira Morărescu; „Metode active în învățarea limbii franceze” de Elena Sfi-chi; „Însușirea limbii engleze în grupe mici de copii” de Octavian Oprică. La rubrica **Dezbateri** Silvia Dima semnează articolul „Pregătirea pedagogică a viitoarelor educatoare”. Rubrica **Însemnări pentru părinți și educatoare** cuprinde articolele: „Eu și... ceilalți” de Costin Ștefănescu; „Între bine și rău” de Luminița Ghivirigă; „Copiii noștri” de Maria Antonescu; „Ochiul atent al mamei”, de Constantina Caramfil și „Să-i iubim, dar să-i deprindem cu munca” de Silvia Dima. Revista mai cuprinde rubricile **Sfatul medicului**, **Cin-tec — teatru — joc — poveste** și **Vitri-na cu cărți**.

„Învățămîntul profesional și tehnic”

nr. 7-8 — 1973

Numărul 7—8/1973 al revistei „Învățămîntul profesional și tehnic” se deschide cu editorialul: „Operativitate, energie, participare activă” în care sînt analizate câteva din sarcinile reieșite din Plenara C.C. al P.C.R. din 18—19 iunie a.c. Călin Florescu semnează articolul: „Întărirea legăturii cu practica — condiție fundamentală în sporirea eficienței sociale a învățămîntului”. Revista publică o dezbateri privind manualele școlare în care sînt inserate articolele: „Cuvîntul editurii” semnat de G. Barbu și „Cuvîntul unora dintre autori” de A. Ghilezan și I. Vasile.

N. Giosan, G. Bărănescu semnează articolul: „Educația tineretului în spiritul combaterii poluării mediului”. La rubrica **Coordonate pentru o didactică a învățămîntului profesional și tehnic**, Al.

Gheorghiu, M. Popovici semnează articolul „Tehnica de elaborare a probelor de comportament”. E. Cocos și E. Rit-cher semnează la rubrica **Studii și cercetări** articolele „Elemente de calcul la scurtcircuitarea circuitelor electrice” și „Un model de abordare a problemelor de decizie”. Revista cuprinde de asemenea rubrica **Cabinete — laboratoare** în care M. Paraschivescu semnează articolul „Laboratorul audio-vizual”, C. Robitu, articolul „Laboratorul psihotehnic în școală”, Gh. Coman, „Repere în organizarea cabinetelor de științe sociale” și T. Rapotan, „Laboratorul de aparate de măsură și control”. În revistă mai figurează rubricile: **Din corespondențele sose la redacție**, **Opinii**, **Biblioteca**, **Dialog**, **Revista revistelor**.

GRAFICA MANUALELOR

Eduard Claparède — de la a cărui naștere se implinesc în anul acesta 100 de ani — a reluat și întărit o formulă vag conturată înainte: aceea „a copilului om în devenire și nu om în miniatură”. Jean Piaget a creat o adevărată școală, stabilind în mod științific, prin cercetări conduse timp de mai bine de o jumătate de secol, stadiile de dezvoltare ale intelectului uman. Aceste adevăruri indiscutabile mi-au apărut ca un „lait-motiv” cu ocazia unei întîmplări, pe care consider util s-o împărtășesc cititorilor „Tribunei școlii”, învățători, profesori și părinți. Preocupat fiind, în cadrul unui colectiv de cercetători ai Institutului de psihologie care lucrează la elaborarea unei baterii de teste de nivel intelectual, cu selecționarea unor itemi pentru diferitele categorii de teste, am căutat o sursă de informare și de verificare în manualele de școală. În mod normal, pașii m-au condus către manualele de aritmetică, lumea cifrelor, operarea cu simboluri constituind o problemă nu numai de interes

actual, dar și de mai mare dificultate.

Mi-au trecut prin mină mai multe asemenea manuale, mai vechi, mai recente, cele prezente în școli și chiar acela în curs de editare. În general, am putut înregistra un progres; chiar decalajuri izbitoare din punct de vedere al conținutului și al formei.

În cercetare, ca și în multe alte împrejurări ale vieții, urmăm un obiectiv — în cazul de față compararea unor itemi ai unui test de aritmetică pentru vîrstele mici cu nivelul cunoștințelor și modul lor de predare în școală — și ești pus în fața unor probleme noi, peste care nu poți trece cu ușurință.

Manualul de aritmetică pentru clasa I, elaborat de Constanța Iliescu și Constanța Teodorescu în 1968 și revizuit în 1970, mi s-a părut adecvat din punct de vedere al desfășurării gradate a operațiilor aritmetice, dar mi-a provocat oarecare rețineri, prin culorile sumbre ale ilustrațiile textului, sărace în imaginarea subiectelor. Exprima-rea grafică, ilustrarea unor

idei, nu sînt simple elemente auxiliare în învățare; ele constituie un procedeu de predare; pe lângă faptul că sînt un material intuitiv, trezesc interes, o atracție, mai ales la școlarii din primele clase. Graficianul care ilustrează textul nu trebuie să fie un executant fotograf al ideilor expuse, ci să dea dovada unei capacități de creație, transpunînd realitățile la nivelul de înțelegere, într-o concordanță cu activitățile copiilor.

Cercetînd alte surse de informare privind manualele în curs de proiectare, am putut constata — cu multă satisfacție — că Editura didactică și pedagogică este preocupată de editarea unui manual de aritmetică care să aibă un apel mai mare la elevii de clasa I care încep școlarizarea la vîrsta de 6 ani. Autorii sînt aceiași: Constanța Iliescu și Constanța Teodorescu, dar grafica este realizată într-o viziune nouă, într-un colorit viu și plăcut, de către talentata graficiană Magda Ardeleanu, care a știut să transmită copiilor nu numai un mesaj estetic, dar să le trezească și interes pentru lu-

mea atît de aridă a cifrelor.

Copiii iubesc culorile vii care le conturează lumea propriei lor imaginații, le întregesc optimismul și le sugerează mai multă încredere în viață. Ilustrațiile din manual răspund pe deplin acestei cerințe, de a continua — în primii ani de școală — lumea basmelor și a povestirilor de care cu greu s-au despărțit. Dealtfel, și conținutul unor exemplificări este luat din această lume a basmelor, anterior cunoscută de copii; ilustrarea cifrei trei este redată prin „Capra cu trei iezi”, iar cifra șapte prin „Alba ca zăpada și cei șapte pitici”.

Ilustrarea manualului corespunde însă și unui alt deziderat pedagogic: apelează pentru a reda relațiile dintre cifre, la imagini caracteristice civilizației contemporane (automobilul, avionul, tractorul, vaporul). Vaporul nu este manevrat de adulți, ci chiar de copii, implinind astfel o năzuință a lor de a-și asuma rolul adulților. Nu este cazul să enumerăm aici marea varietate de conținut al ilustrațiilor, menționăm numai că activitățile gospodărești, datinile, activități curente și utile, o lume a păsărilor și mamiferelor, discrete îndemnuri la atitudini morale și sociale, sînt reprezentate în fiecare pagină, pentru a reda perceptual

un număr sau o operație simplă de aritmetică.

Copiii reprezentați sînt dinamici, vioi, au chipul unor desene imaginate de... copii.

Am utilizat cîteva dintre machetele lucrării drept teste pe care le-am aplicat unor copii, care vor urma clasa I în luna septembrie; copiii cu două luni sub și peste 6 ani. Rezultatele au depășit așteptările. Planșele au fost smulse din mină și fiecare copil a identificat cu interes ce reprezintă ilustrația, a realizat cu precizie numărul și a sesizat chiar adunările și scăderile, așa cum — fără să fie învățați de către cineva — știu exact cîți copii sînt în grupul lor, cînd a apărut unul în plus sau altul a plecat. Metoda învățării perceptuale reprezintă o treaptă peste care nu putem trece cînd vrem să realizăm un învățămînt modern și eficient.

Închei aceste rînduri cu două întrebări: 1) Dacă un manual de aritmetică poate fi astfel îmbunătățit printr-o grafică adecvată, ce se poate face în această direcție cu un abecedar sau cu o carte de citire? 2) Se va realiza oare de către Editura didactică și pedagogică tipărirea manualului la nivelul machetelor executate?

CONSTANTIN ZAHIRNIC

Început de an școlar

Ieri și azi

Deschiderea porților școlii a fost și este unul dintre evenimentele tradiționale în toate țările din lume.

Dacă aspectul festiv al acestui eveniment reprezintă nota caracteristică și asemănătoare pe plan universal, data când are loc începerea anului școlar constituie un element variabil, de diferențiere.

Este un fapt constatată că începutul anului școlar s-a modificat în permanență în decursul timpului și continuă să sufere modificări și astăzi.

Sub raport istoric, data începerii unui an școlar a fost dependentă de aceea a structurii anului școlar. Între perioadele de timp afectate cursurilor școlare și cele prevăzute pentru vacanțe există un raport care s-a dovedit foarte schimbător, de la un timp la altul, de la o țară la alta. Dealtfel, dinamica acestui raport a format în repetate rânduri obiectul reformelor școlare, căutându-se în permanență un echilibru mai bun.

Fără să facem o analiză exhaustivă a chestiunii datei de începere a anului școlar, considerăm că este util de amintit câteva aspecte mai importante din evoluția acestei date, mai întâi din trecutul școlii românești.

În cazul învățământului de cultură generală, regulamentele școlare publicate în baza Legii instrucțiunii publice din 1864 au prevăzut începerea anului școlar la 1 septembrie pentru școlile primare rurale și școlile secundare, în timp ce școlile primare urbane începeau la 15 august. Ulterior, în 1879, începutul anului școlar pentru școlile primare rurale a fost fixat pentru 15 septembrie.

Înainte de sfârșitul secolului trecut, mai precis în 1898, s-au făcut modificări esențiale în ce privește data și, în plus, a început să se facă diferență între data începerii anului școlar și aceea a începerii efective a lecțiilor,

a cursurilor. Astfel, pentru școlile primare din mediul urban, anul școlar începea la 25 august, în timp ce lecțiile, la 1 septembrie. În ce privește școlile primare rurale, vacanța mare se termina la 10 august. Cu toate acestea, anul școlar nu se deschidea în toate școlile la 11 august, cum ar fi fost de așteptat, din cauză că elevii din mediul rural mai puteau avea un tip de vacanță, denumită regională și care se dădea la date diferite, în funcție de lucrările agricole. Ca durată, prin reglementările din anul 1901, vacanțele regionale nu puteau depăși 20 de zile și erau acordate pentru ca elevii să poată da ajutor părinților la lucrul pământului. În cazul în care, în unele localități, se considera că nu era nevoie de vacanțe regionale, cele 20 de zile se adăugau la finele vacanței mari, deci după 11 august, astfel că numai în cazul acestor școli porțile școlii se deschideau la 1 septembrie.

Cît privește învățământul secundar, anul școlar începea la 1 septembrie, iar primele cursuri se făceau la 9 septembrie. Dar nu pentru toate tipurile de școli secundare anul școlar începea la 1 septembrie. De exemplu, în cazul școlilor normale de învățători, data de 5 septembrie, ora 8 dimineața marca începutul anului școlar, iar în după-amiaza zilei aveau loc primele lecții.

Evoluții similare se constată și în cazul istoriei școlii din alte părți ale lumii. De pildă, în Franța, în colegiile ieziute feudale vacanțele finale erau de două săptămîni pentru elevii din primele două clase și nu depășeau o lună pentru clasele terminale. Cît privește școlile mici, adesea vacanțele depindeau de timpul recoltelor.

Primii ani ai secolului al XX-lea aduc o serie de reglementări asupra

Elevii clasei I ai unei școli sovietice ocupîndu-și pentru prima oară iocul în bănci, odată cu deschiderea noului an școlar.

vacanțelor mari și, implicit, a începerii anului școlar. Inițial, data de 7 octombrie a marcat acest început, ca la mijlocul secolului să se stabilească prima zi de luni din luna octombrie, pentru școlile secundare. În ce privește școlile primare, ele începeau la 20 septembrie.

Pe ansamblul țărilor, dinamica raportului dintre perioadele de școlaritate și cele de vacanță a dus la o creștere permanentă a timpului afectat pentru vacanțe.

Variația constatată în timp se remarcă și în spațiu. Într-o statistică publicată de UNESCO în anul 1966 se consemnează o situație semnificativă în acest sens. Din totalul țărilor avute atunci în vedere, în 39 de țări, adică 19% din total, anul școlar începea în luna ianuarie, ceea ce însemna că anul școlar coincidea cu anul civil. În restul țărilor, datele de început erau plasate în diferite luni ale anului. Cele mai numeroase țări se grupează, din punct de vedere al acestor date, în lunile septembrie și octombrie, mai exact în 65 de țări, adică 31% din total, anul școlar începea în septembrie, iar în 44, respectiv 21%, acest moment se plasa în luna octombrie.

Toț sursele statistice UNESCO ne permit să amintim un alt exemplu

comparativ. Astfel, în anul 1970 în 28% din țările europene anul școlar a început în luna august, în 57% în luna septembrie, iar în 15% deschiderea a avut loc în luna octombrie.

Din aceste două exemple comparative, se constată că luna septembrie ocupă ponderea cea mai mare, majoritatea simplă fiind realizată doar în cazul țărilor europene.

Este interesant de menționat că data începerii anului școlar continuă să stea în atenția specialiștilor. Una dintre problemele mult discutate decurge din necesitatea de a face ca anul școlar să coincidă cu anul financiar. În țările în care anul financiar începe în ianuarie, s-ar realiza o coincidență, în timp, și cu anul civil. Argumentul cel mai frecvent invocat fiind acela că, în acest caz, structura anului școlar, pe două semestre, în loc de trei trimestre, ar fi mai adecvată necesităților școlii, ținînd seama de plasarea în timp a vacanțelor de primăvară și de iarnă. În plus, s-ar simplifica planificarea de ordin financiar, fiind un singur an financiar care ar coincide cu cel școlar.

Evident că soluția optimă variază de la o țară la alta, ea depinzînd de contextul social-economic și politic.

VASILE ILIESCU

ITINERAR LATINO-AMERICAN

Fonduri sporite pentru educație

În Columbia, țara de la paralela zero (supr. 1 138 338 kmp; peste 18 000 000 locuitori), obiectivele principale ale statului în domeniul învățămîntului. așa cum ne informează studiile de specialitate, sînt: asigurarea accesului la carte al populației, la toate nivelele; transformarea sistemului național de învățămînt într-un instrument de bază al progresului social: îmbunătățirea conținutului învățămîntului și creșterea randamentului său în toate compartimentele.

Aceste obiective — izvorîte din exigențele actuale ale dezvoltării Columbiei, în special în domeniul industrial, care solicită un număr mare de cadre instruite — au făcut ca, în ultimii cinci ani, statul să tripleze alocațiile pentru învățămînt și educație. În Columbia, învățămîntul primar este gratuit și obligatoriu, în țară funcționînd circa 27 000 de școli de acest grad, cu 2 800 000 de elevi și peste 100 000 de cadre didactice. Există, de asemenea, o rețea de grădinițe — peste 3 300 frecventate de circa 110 000 de copii (De menționat că, în ultimii ani, și în Columbia s-a desfășurat o amplă acțiune de lichidare a analfabe-

tismului, grea moștenire de la regiul colonialist. Pe această cale s-au înregistrat succese remarcabile și, în prezent, oficialitățile columbiene apreciază că țara este pe punctul de a lichida neștiința de carte).

În cele 3 211 școli secundare lucrează ceva mai mult de 39 000 de cadre didactice și sînt înscriși peste 570 000 de cursanți.

În pregătirea specialiștilor necesari diverselor sectoare ale economiei naționale în plină dezvoltare, un rol însemnat îl are învățămîntul superior organizat în 33 de universități, din care 15 sînt de stat și 18 particulare, cu un total de 115 000 de studenți — 52 de studenți la 10 000 de locuitori.

Cea mai veche instituție de învățămînt superior columbiană — Pontifica Javeriana — a luat ființă în 1622, iar cea mai importantă instituție de învățămînt superior din țară este Universitatea națională cu sediul la Bogota, capitala Columbiei, unde învață peste 14 000 de studenți. Învățămîntul superior columbian are un profil diversificat și cuprinde aproape toate domeniile științei, economiei, culturii și artei.

Școala învinge dificultățile

„Educația — precizează legea învățămîntului din Republica Ecuador — este funcția primordială a statului” (art. 1), ea avînd drept țel „formarea unor cetățeni capabili să-și asigure bunăstarea individuală și socială, integrarea în cultura națională a diverselor grupuri umane de pe teritoriul țării care rămîn încă la un nivel de educație inferior” (art. 2). Ca urmare, în ciuda greutăților generate de situația economică, alimentară, sanitară și, uneori, climaterică a țării, se fac eforturi pentru dezvoltarea învățămîntului și lărgirea accesului la carte al populației.

În cadrul campaniei de alfabetizare, viu susținută de către stat, au fost înființate numeroase cursuri pentru adulți, care au obținut rezultate pozitive, cu toate dificultățile mari pe care le creează, din acest punct de vedere, compoziția etnică a populației (formată din mai multe elemente etnice, între care indienii reprezintă un procent de 50%); aceștia nu vorbesc limba statului — spaniola — ci „quechua” sau diferite dialecte). Deal țel, primele acte ale reformei agrare sînt însoțite de o serie de măsuri ale guvernului ecuadorian pentru eliberarea indienilor de servituti și ignoranța în care au fost menținuți. Din Quito, capitala țării, s-a deschis anul tre-

cut, un drum de un fel deosebit, care va stabili pentru prima oară o comunicare între acest oraș și așezările indiene: „drumul luminii”, cum se numește el, are ca jaloane școlile elementare și agricole. El marchează începutul unei emancipări economice și sociale în mediul rural.

În Republica Ecuador (care numără peste 5 000 000 locuitori la o suprafață de circa 280 000 kmp) învățămîntul primar este obligatoriu și gratuit. În cele 7 150 școli primare lucrează peste 25 000 de cadre didactice și peste 975 500 elevi. Învățămîntul secundar și tehnic este frecventat de circa 1 200 000 de elevi. Cît despre învățămîntul superior, acesta are ca sarcină prioritară pregătirea de cadre necesare în diferite sectoare ale economiei naționale. Cele mai importante instituții de învățămînt superior sînt Universitatea centrală de la Quito, fondată în anul 1769, în care se pregătesc 9 000 de studenți; alți 5 000 învață la Universitatea din Guayaquil. În total, există în Ecuador 6 universități (de stat sau particulare). Aceste universități cuprind facultăți, institute și școli specializate, însumînd circa 21 000 de studenți (adică 33 la 10 000 de locuitori).

D. I.